

HRVATSKI VOJNIK

BROJ | 683

26. SVIBNJA 2023.

CIJENA 1,33 € / 10 KUNA

RAZGOVOR
MINISTAR OBRANE
MARIO BANOŽIĆ

NAČELNIK
GLAVNOG STOŽERA
OSRH ADMIRAL
ROBERT HRANJ
VIZIJA RAZVOJA
HRVATSKE VOJSKE

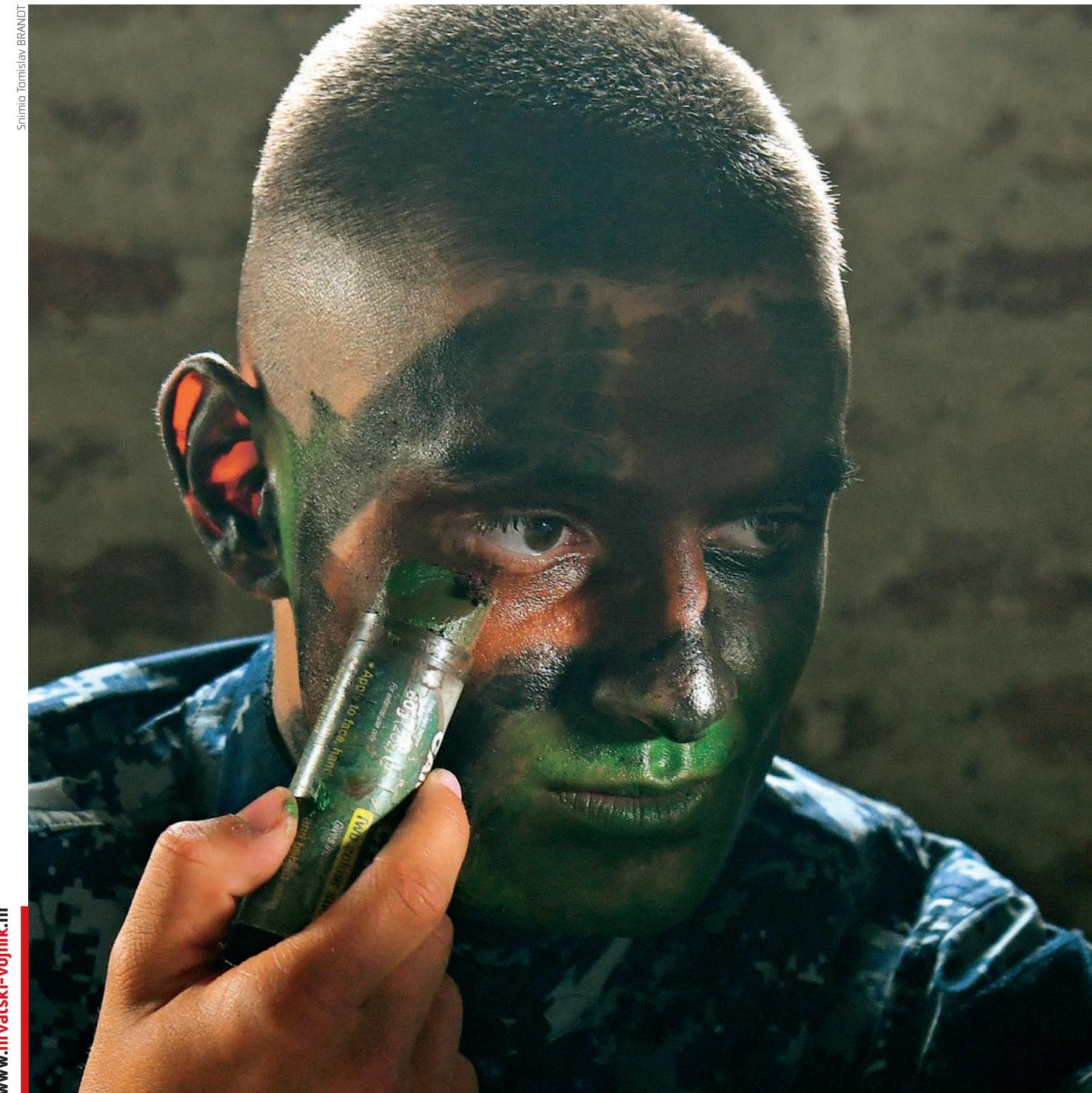
UVJEŽBAVANJE
JTAC-A HRVATSKIH
I FRANCUSKIH
ORUŽANIH SNAGA

SREDIŠTE ZA
RAZVOJ VOĐA
“MARKO BABIĆ”
TIMSKIM RADOM
DO USPJEHA

DEMONSTRACIJA
SUSTAVA VEGVISIR

Čestitamo
DAN HRVATSKE VOJSKE
I DAN HRVATSKE KOPNENE VOJSKE

Snimio Tomislav BRANDT

www.hrvatski-vojnik.hr

NAKLADNIK: MINISTARSTVO OBRANE HRVATSKE / SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTVOM / ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTVA

Glavni urednik: Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@mohr.hr) // Zamjenica glavnog urednika: Vesna Pintarić (vpintar@mohr.hr)

Urednici i novinari: Domagoj Vlahović (domagoj.vlahovic@gmail.com), Lada Pužiljević (ladapuziljevic@yahoo.com), Ivan Šurbek, Tomislav Vidaković, Janja Marijanović Šaravanja

Lektura / korektura: Gordana Jetavić (gjetavic50@gmail.com), Andrea Pavlić // Fotograf: Tomislav Brandt (tomislav.brandt@mohr.hr)

Grafička redakcija: Zvonimir Frank (urednik), (zfrank@mohr.hr), Ante Perković // Marketing: Mila Badrić Gelo (mabadric@mohr.hr), tel: 3784-243; fax: 3784-322

Tisk: Tiskara Želina d.d., Katarine Krizmanić 1, Sveti Ivan Želina // Adresa uredništva: Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b, 10000 Zagreb, e-mail: hvojnik@mohr.hr

Odobrava: Ivana Valenčić Mikišić, voditeljica Samostalne službe za odnose s javnošću i izdavaštvo

TIMSKIM RADOM DO USPJEHA

Dvodnevna hodnja polaznika 7. naraštaja Središta za razvoj voda "Marko Babić" od Udbine do Knina završila je svečanom dodjelom nagrada i priznanja na Kninskoj tvrđavi

[STR. 22]

NASLOVNICU SNIMIO TOMISLAV BRANDT

SADRŽAJ

- 4 RAZGOVOR**
ministar obrane Mario BANOŽIĆ
- 10 OSRH**
Vizija razvoja Hrvatske vojske
- 16 HODOČAŠĆE U LURD**
Hodočašćem osnaženi u vjeri
- 18 MEĐUNARODNA SURADNJA**
Uvjebavanje JTAC-a hrvatskih i francuskih oružanih snaga
- 26 OBRANA OD POPLAVA**
Spremnost potvrđena i ovaj put
- 28 OBLJETNICA**
Nova snaga moderne Hrvatske vojske
- 29 OBLJETNICA ZSS-Α**
Zajedničkim snagama u budućnost
- 30 KFOR**
Neka timski duh bude nit vodilja
- 32 NOVE TEHNOLOGIJE**
Demonstracija sustava Vegvisir
- 34 OSRH**
OSRH 1991. - 2023.
- 36 OSRH**
Prvenstvo Oružanih snaga RH u krosu
- 38 DOSSIER**
Projekti opremanja i modernizacije OSRH
- 46 RATNO ZRAKOPLOVSTVO**
Šesta generacija borbenih aviona – bliska ili daleka budućnost?
- 54 PODLISTAK**
Tenk – vladar kopnenih bojišnica (IV. dio): Benzin protiv dizela
- 58 MEMORIJALNI BICIKLISTIČKI MARATON**
Branitelji su temelj, djeca budućnost, a maraton ih spaja
- 64 DOMOVINSKI RAT**
Dan kad je Zagreb pokazao duh otpora i prkosa
- 66 TRENUTAK SJЕĆANJA**
Zapovjednik iznimnog autoriteta
- 67 FILATELIJA**
Marke – Ratno zrakoplovstvo u humanitarnoj misiji

Prijite nas i nađuštevenim mrežama

S ponosom i zadovoljstvom svjedočili smo prvim, a ujedno i povijesnim letovima pilota Hrvatskog ratnog zrakoplovstva na Rafaleima i taj vrhunski pothvat hrvatskih borbenih pilota potvrdio je kako imamo pilote svjetske klase od kojih saveznici i partneri mogu puno učiti. Hrvatski piloti ponovno su impresionirali svojim znanjima i vještinama i u kratkom vremenu uspješno zamijenili avione MiG-21 s modernim i moćnim Rafaleima

"Rijetko se koja oružana sila može pohvaliti pobjedničkim ratnim iskustvom stečenim u oslobodilačkom i obrambenom ratu. Ponosni na tradiciju obrambene vojske nastavljamo graditi moderne Oružane snage," istaknuo je u razgovoru za naš časopis ministar obrane Mario Banožić

JAKA HRVATSKA VOJSKA TEMELJ MIRA I SIGURNOSTI

RAZGOVOR

MINISTAR OBRANE

**MARIO
BANOŽIĆ**

Uoči obilježavanja 32. obljetnice ustrojavanja Hrvatske vojske razgovarali smo s ministrom obrane Mariom Banožićem koji se posebno osvrnuo na poboljšanje statusa pripadnika Hrvatske vojske, ali i na brojne projekte opremanja i modernizacije koji su izravno ulaganje u sigurnost naših građana, prosperitet i gospodarski razvoj zemlje.

OBILJEŽAVANJA DANA OSRH JEDINSTVENA JE PRIGODA PRISJETITI SE STVARANJA HRVATSKE VOJSKE U IZNIMNO TEŠKIM RATNIM OKOLNOSTIMA. REPUBLIKA HRVATSKA IMALA JE TADA EMBARGO NA UVOD ORUŽJA I MORALA SE OBRANITI ISKLJUČIVO VLASTITIM SNAGAMA I SPOSOBNOŠĆU. ŠTO JE BILO KLJUČNO U OBRANI DOMOVINE I U KONAČNICI OSLOBAĐANJA CIJELOG TERITORIJA?

Kao što ste zapravo i spomenuli, u teškim i iz današnje perspektive naizgled nemogućim okolnostima u kojima smo bili primorani stvarati slobodnu, samostalnu i neovisnu hrvatsku državu, vjerujem kako je za veliku pobjedu u Domovinskom ratu, koji je obilježio našu noviju povijest, bila ključna i odlučujuća odlučnost i beskrajna požrtvovnost hrvatskih branitelja. Upravo je to bila polazišna točka koja je omogućila tadašnjem političkom vodstvu na čelu s prvim hrvatskim predsjednikom dr. Franjom Tuđmanom, da konačno uspije ostvariti viziju slobodne, samostalne, suverene i moderne hrvatske države. Vođeni idejom slobodne i moderne države u kojoj danas živimo, možemo s ponosom reći kako smo uspjeli zaokružiti sve svoje strateske ciljeve: od teritorijalnog integriteta do uspostave demokracije i izgradnje institucija, značajnog gospodarskog i socijalnog napretka, punopravnog članstva u NATO-u i EU-u kao i dublju integraciju u Europsku uniju – ulazak u Schengen i europsku državu, a izgrađen je i Pelješki most koji je povezao jug Hrvatske. Činjenica je i kako je danas zaista malo primjera u svijetu da se neka oružana sila može pohvaliti pobjedničkim ratnim iskustvom stečenim u oslobodilačkom i obrambenom ratu. Ponosni smo na svoju tradiciju obrambene vojske i u tom smjeru nastavljamo graditi moderne Oružane snage koje stoje ponosno, rame uz rame, s velikim vojnima silama.

PREMDA SU RIJETKI VJEROVALI KAKO JE NA EUROPSKOM TLU MOGUĆ NOVI ORUŽANI SUKOB, SVJEDOCI SMO KAKO VEĆ VIŠE OD GODINU DANA TRAJE RUSKA AGRESIJA NA UKRAJINU. KOLIKO JE RUSKA AGRESIJA PROMIJENILA PERCEPCIJU JAVNOSTI O VAŽNOSTI ULAGANJA U OPREMANJE I MODERNIZACIJU VLASTITIH ORUŽANIH SNAGA KAO JAMCA SIGURNOSTI VLASTITE DRŽAVE?

Sve projekte opremanja i modernizacije Hrvatske vojske koje se događaju u mandatu ove Vlade potrebno je promatrati iz dvije perspektive: ruske agresije na Ukrajinu koja nam je pokazala kako jamca za

RAZGOVARAO
Željko Stipanović

FOTO

Josip Kopi
Filip Klen
arhiva Hrvatskog vojnika

RAZGOVOR // MINISTAR OBRANE MARIO BANOŽIĆ

mir nema, ali i činjenice kako je ova Vlada na čelu s Andrejem Plenkovićem donijela jasnu odluku da se neulaganje u obranu više nikad ne smije dogoditi, odnosno ponoviti. Ulaganje u obranu, siguran sam da je sada svima već jasno i vidljivo, izravno je ulaganje u sigurnost naših građana, prosperitet i gospodarski razvoj zemlje. Nažalost, svjedočili smo pojedincima i vremenima u kojima se svaki značajan projekt ulaganja u opremanje i modernizaciju Hrvatske vojske pokušao prezentirati kao nepotreban trošak s opravdanjem kako je novac potrebniji zdravstvu, školstvu, znanosti i obrazovanju... Međutim, više je nego jasno kako bez jake vojske i sposobljenih vojnika ne možemo sačuvati temelj na kojem počiva razvoj bilo kojeg društvenog segmenta - a to su mir i sigurnost. Kako je Hrvatska vojska uistinu jamac sigurnosti naših građana, mogli smo se ponovo uvjeriti za vrijeme poplava na području Sisačko-moslavačke županije gdje je samo prvog dana bilo angažirano do 300 priпадnika Hrvatske vojske. Osobno sam se uvjerojao kako naši vojnici u iznimno zahtjevnim uvjetima i u vrlo kratkom vremenu, mogu dati brz i adekvatan odgovor na sve ugroze te pružiti sjajnu potporu civilnim institucijama. Zato sam i donio o odluku o stopostotnom povećanju naknade vojnicima koji su angažirani na poplavljениm područjima. Drugim riječima, hrvatske vojnikinje i vojnici koji su od 15. svibnja angažirani na poplavljениm područjima umjesto dosadašnje naknade od 20, primit će za svaki dan angažmana naknadu u netoiznosu od 40 eura. To je samo simboličan način na koji smo im izrazili zahvalnost zbog svega što čine za sve nas. Činjenica je kako smo stvorili efikasan sustav domovinske sigurnosti i sva daljnja ulaganja u vojsku izravno su ulaganja u sve njegove sastavnice jer na koncu, zajedničko djelovanje ono je što donosi željene rezultate.

NEDAVNO STE POVEĆALI NOVČANU NAKNADU ZA ROČNIKE NA DRAGOVOLJNOM VOJNOM OSPOBLJAVANJU KAO DODATNU MOTIVACIJU ZA BUDUĆE MLADE VOJNIKE, POVEĆANE SU STIPENDIJE KADETIMA, A S DRUGE JE STRANE ZANIMANJE VOJNOG PILOTA NA VRHU IZBORA OVOGODIŠNJIH MATURANATA. KAKO TO KOMENTIRATE?

Hrvatska vojska neodvojiv je dio našeg nacionalnog identiteta, gdje god da odem ili s kim god da razgovaram, hrvatski građani imaju snažnu i duboku emociju prema Hrvatskoj vojsci. Očuvanjem vrijednosti iz Domovinskog rata i prenošenjem istine o tim teškim danima stvaranja hrvatske slobode, svakako ćemo pridonijeti da ta veza i emocija ostane i dalje prisutna među mladima. S druge strane, promatrajući današnje mlađe generacije mogu reći kako su ti mlađi ljudi željni izazova, ambiciozni su i iznimno uporni, a upravo moderna Hrvatska vojska koju stva-

ramo odgovor je na želje i potrebe mladih. Raduje me povećan interes za zanimanje vojnog pilota, posebno u kontekstu uvođenja u operativnu upotrebu višenamjenskog borbenog aviona Rafale jer sve što radimo, radimo zbog Hrvatske vojske koju imamo danas i koju ćemo imati sutra. Ovo su projekti na temeljima iskustava iz prošlosti, ali za bolje danas i još kvalitetnije sutra. Drago mi je što to mlađi ljudi prepoznaju. Podsetio bih samo i kako istraživanja javnog mnijenja sustavno pokazuju da od svih državnih institucija, Hrvatska vojska uživa najveće povjerenje, a naša je odgovornost da to povjerenje uvijek i svugdje opravdamo.

Više je nego jasno kako bez jake vojske i osposobljenih vojnika ne možemo sačuvati temelj na kojem počiva razvoj bilo kojeg društvenog segmenta - a to su mir i sigurnost

lako su hrvatski obrambeno-sigurnosni proizvodi i usluge na najsuvremenijoj razini, snažno smo orientirani na izgradnju partnerstva i suradničkih projekata usmjerenih na razvoj novih tehnoloških rješenja

EVIDENTNO JE POVEĆANJE ULAGANJA U MODERNIZACIJU I OPREMANJE HRVATSKE VOJSKE, TE POVEĆANJE OBRAMBENOG PRORAČUNA IZ GODINE U GODINU. TAKO JE I ZA OVU GODINU OČEKIVANO POVEĆANJE PRORAČUNSKIH SREDSTAVA U IZNOSU OD 32,6 MILIJUNA EURA. KAD JE RIJEĆ O OPREMANJU I MODERNIZACIJI, ŠTO BISTE POSEBNO IZDVOJILI U TEKUĆOJ GODINI?

Niz je projekata kojima se možemo ponositi i koji su na neki način obilježili 32. obljetnicu Hrvatske vojske. Hrvatska treba i zaslужuje moćnu kopnenu vojsku, moderno zrakoplovstvo i moćnu mornaricu stoga smo odlučni u nastojanjima daljnog poboljšanja i modernizacije sposobnosti svih grana

Hrvatske vojske. U nadolazećem razdoblju svjedočit ćemo realizaciji povijesnih projekata opremanja i modernizacije HV-a, a jedan je od tih projekata i nabava protuoklopnih vođenih raketnih sustava SPIKE LR, vrijedan nešto više od 11 milijuna eura, koji je integriran na borbeno oklopno vozilo Patria CRO. Tim sustavom osigurat će se sposobnost uništavanja oklopnih sredstava u svim vremenskim uvjetima, na udaljenostima većim od 3000 metara. Nastavak opremanja i vozilima Patria i sustavom SPIKE važan je radi dostizanja pune operativne sposobnosti za protuoklopnu borbu i dostizanje NATO-ovih Ciljeva sposobnosti. Nabavljamo i dodatnih 30 vozila Patria, što je vrijedno nešto više od 158 milijuna eura. U Hrvatsku bi uskoro trebale stići i RIB brodice kojima se oprema Zapovjedništvo specijalnih snaga. Brodice su donacija SAD-a, a pridonijet će provedbi pomorskih operacija na taktičkoj razini te dostizanju zahtjeva Razmjestive sposobnosti specijalnih snaga. Želim istaknuti iznimno bitan projekt - modernizaciju radarskog sustava FPS 117 i nadogradnju borbenog komunikacijskog sustava HRZ-a. Taj automatizirani radarski sustav velikog dometa za rano otkrivanje i nadzor zračnih ciljeva uveden je u punu operativnu uporabu 2008. godine. Njegova modernizacija, vrijedna oko 45 milijuna eura jedan je od prioriteta opremanja i modernizacije HRZ-a. Važna je zbog razvijanja ključnih sposobnosti motrenja zračnog prostora i zapovijedanja. Time će se postići

Foto: MORH
Početkom svibnja ove godine, s ponosom i zadovoljstvom svjedočili smo prvim, a ujedno i povijesnim letovima pilota Hrvatskog ratnog zrakoplovstva na avionu Rafale

OSRH

VIZIJA RAZVOJA HRVATSKE

Za Hrvatski
vojnik piše načelnik
Glavnog stožera
admiral
Robert Hranj

Naši daljnji napori bit će usmjereni na intenzivnu modernizaciju za razvoj sposobnosti za operacije visokog intenziteta kao odgovor na klasične vojne prijetnje, ali i na nove prijetnje u svim domenama. Mnoge od njih mogu biti hibridne prirode, koje danas možda i ne prepoznajemo jasno kao vojne, ali već sutra mogu postati i naša zadaća. U posebnom fokusu morat će biti nove sposobnosti besposadnih sustava, odgovora na kibernetičke prijetnje, elektroničko ratovanje, strateško izviđanje

HODOČAŠĆE U LURD

HODOČAŠĆEM OSNAŽENI UVJERI

I ove godine, po dvadeset i deveti put hrvatski vojnici, policajci, branitelji, vatrogasci i članovi njihovih obitelji pohodili su Lurd, svjedočeći svoju vjeru i učvršćujući se u dobru

TEKST I FOTO
Dražen Jonjić

MEĐUNARODNA SURADNJA

UVJEŽBAVANJE JTAC-A HRVATSKIH I FRANCUSKIH ORUŽANIH SNAGA

TEKST
Janja Marijanović
Šaravanja

FOTO
Tomislav Brandt

Integriranje združenih vatri, odnosno paralelno djelovanje topništva i zrakoplovstva bez prekidanja jednog i drugog glavnja je bit JTAC-a, a time se na bojištu integriraju zračne snage s vatrom i manevrom zemaljskih snaga

MEĐUNARODNA SURADNJA

Da hrvatski vojnici drže visoku razinu u međunarodnom okruženju ovaj su nam put pokazali kontrolori bliske zračne potpore (Joint Terminal Attack Controller – JTAC) koji su s francuskim kolegama JTAC-ima proveli od 2. do 12. svibnja 2023. uvježbavanje taktika, tehnika i procedura bliske zračne potpore s posadama aviona Pilatus PC-9M Hrvatskog ratnog zrakoplovstva. Uvježbavanje je započelo na vojnom poligonu „Josip Markić“ kod Knina, a nastavilo se na području pilotižnih zona Hrvatskog ratnog zrakoplovstva Kaštel Žegarski, Ervenik i Bribirske Mostine.

„Cilj je ove aktivnosti razmjena iskustava s francuskim timovima JTAC-a i razvoj interoperabilnosti među saveznicima,“ objašnjava nam natporučnik Jure Jović, vođa JTAC tima u bojni Pauči i zamjenik nacionalnog JTAC koordinatora. Pripadnici francuskih JTAC timova dolaze iz 35. Padobranske topničke pukovnije Oružanih snaga Francuske i tijekom cijele vježbe pove-

„Današnja operacija provodi se na razini bojne gdje je zapovjedništvo simulirano i njemu je pridodan jedan JTAC koji organizira rad svih JTAC-a na bojištu i vrši raspodjelu posada zrakoplova,“ objašnjava nam natporučnik Jure Jović dok francuski JTAC navodi hrvatski zrakoplov Pilatus PC-9M bez ikakvih poteškoća

zani su s timovima hrvatskih JTAC-a čime se jača uvježbanost procedura i tehnika u pružanju bliske zračne potpore koje su propisane NATO-ovim standardima. Integriranje zdržanih vatri, odnosno paralelno djelovanje topništva i zrakoplovstva bez prekidanja jednog i drugog glavna je bit JTAC-a, a time se na bojištu integriraju zračne snage s vatrom i manevrom zemaljskih snaga.

Na samom početku uvježbavanja sudjelovali su i pripadnici Kadetske bojne roda pješaštva koji su u sklopu svoje vojnostručne prakse provodili pokaznu vježbu tijekom koje su imali avionsku potporu s kontrolom JTAC-a. JTAC evaluator i čelnik tima za standardizaciju i vrednovanje stožerni narednik Robert Zurak kazao je kako uvježbavanje ovakvog tipa spada u standardni tip obuke svakog JTAC programa. „Za vrijeme ovakvih uvježbavanja JTAC pripadnici uvježbavaju svoje vještine pozivanja bliske zračne potpore na simulirane mete gdje piloti lete u blizini ciljeva na zemlji. Važnost ovakvih vježbi jest u tome što JTAC u modernom ratovanju ima ključnu ulogu, a pogotovo u integraciji zračnih i zemaljskih snaga,“ zaključio je stožerni narednik.

Ekipa Hrvatskog vojnika tijekom uvježbavanja bila je uz jedan JTAC tim koji se sastojao od hrvatskih i francuskih pripadnika, te smo mogli vidjeti izvrsnu suradnju i komunikaciju između dviće nacije. Ostali smo iznenadeni kad je francuski časnik na vezu izgovorio nekoliko hrvatskih fraza koje je

SREDIŠTE ZA RAZVOJ VODA "MARKO BABIĆ"

Dvodnevna hodnja polaznika
7. naraštaja Središta za razvoj
voda "Marko Babić" od Udbine
do Knina završila je svečanom
dodjelom nagrada i priznanja
na Kninskoj tvrđavi

ZNOJ ŠTEDI KRV!

TIMSKIM RADOM DO USPJEHA

Tekst: Janja Marijanović Šaravčanija / Foto: Tomislav Brandt

"Bez kolega i prijatelja s kojima sam prošao cijelu obuku ovo ništa ne bi bilo ostvarivo. Radio sam najbolje što sam mogao i znao i očito su to prepoznali instruktori i ostali polaznici, ali svi su među nama najbolji," s ponosom govori skupnik Stipan Stažnik, najbolji polaznik sedmog naraštaja za što je nagrađen samokresom HS s posvetom načelnika Glavnog stožera Oružanih snaga Republike Hrvatske

pred kraj kad smo svi bili puni žuljeva i bolova," govori poručnik Sigur. Izazovnu i vrlo zahtjevnu obuku za razvoj vođa Središta za razvoj vođa "Marko Babić" završila su 44 polaznika sedmog naraštaja, među kojima i jedna žena, a njihovim završetkom od osnivanja Središta u rujnu 2019. godine do danas kroz dva pilot-tečaja i sedam redovitih tečajeva obuku je uspješno završilo 407 pripadnica i pripadnika Hrvatske vojske.

Središte je dobilo ime po heroju Domovinskog rata, pukovniku Marku Babiću, branitelju Vukovara. Njegova je namjena ciljanom obukom razvijati visokomotivirane, obučene i kompetentne vođe na temeljnim razinama zapovijedanja, uz primjenu suvremenih standarda obuke i uvažavajući nove izazove i potrebe koje nameće suvremeno sigurnosno okruženje. Osim toga u Središtu se njeguje i tradicija Šepurina i iskustva iz Domovinskog rata kao neiscrpnih izvora inspiracije i uzora. Poseban naglasak u obuci stavljen je na funkcioniranje vođa u otežanim uvjetima i stresnim situacijama kako bi se razvijao karakter vođe kao zapovednika i obučavatelja.

Zbog obilnih oborina koje su pale tijekom prošlog tjedna uvedene su izvanredne mjere obrane od poplava, a pripadnici Hrvatske vojske pomagali su na područjima Sisačko-moslavačke i Karlovačke županije. Na temelju zahtjeva Civilne zaštite i sukladno odluci ministra obrane od 15. do 22. svibnja angažirano je 500 hrvatskih vojnika

SPREMNOST POTVRĐENA

Nepredvidive vremenske (ne)prilike i ovaj su put pokazale svu svoju snagu i razornost ozbiljno zaprijetivši izljevanjem brojnih rijeka diljem Hrvatske što je zahtjevalo angažman svih službi pa tako i pomoći pripadnika Hrvatske vojske kako bi posljedice bile manje. Temeljem zahtjeva Ravnateljstva Civilne zaštite i u skladu s odlukom ministra obrane od 15. do 22. svibnja angažirano je 500 pripadnika Hrvatske vojske koji su spremno priskočili u pomoći civilnom stanovništvu na području Hrvatske Kostajnice, Nove Drenčine, Petrinje i Galdova u Sisačko-moslavačkoj te na području grada Karlovca u Karlovačkoj županiji. Tijekom obilaska poplavljenih područja 16. svibnja na području Sisačko-moslavačke i Karlovačke županije ministar obrane Mario Banožić rekao je:

HRVATSKA VOJSKA U REKORDNOM ROKU RASPOREĐENA NA TERENU

Pripadnici Hrvatske vojske u rekordnom su roku - u manje od 40 minuta iz vojarne u Petrinji stigli na kritičnu lokaciju Galdovo kod Siska gdje su bili angažirani na puknuću nasipa. Riječ je o prostoru Udruge za terapijsko jahanje Kas, objektima drugih udruga te skladištu Hrvatskog Crvenog križa koji su bili poplavljeni. Zahvaljujući brzoj reakciji spašeni su konji, a pripadnici Hrvatske vojske zatvorili su prodor vode.

OBRANA OD POPLAVA

Na području Sisačko-moslavačke i Karlovačke županije od 15. do 22. svibnja ukupno je napunjeno 302 000 vreća s pijeskom (3050 m³ pijeska) te izrađeno ili poduprto 4340 metara zečjeg nasipa, skinuto je 80 m² humusa i isplanirano 110 m³ kamenog agregata

TEKST
OJI

FOTO
Filip Klen
Jospi Kopi

"Uz 300 pripadnika Hrvatske vojske koji su angažirani na području Sisačko-moslavačke županije, temeljem zaključaka sa sastanka sa Stožerom civilne zaštite Karlovačke županije, stavit ćemo na raspolaganje dodatnih 150 vojnika, od čega će njih 50 u roku sat vremena početi puniti vreće i raditi pripremu s ostalim sastavnicama koje su uključene u obranu od poplava u Karlovačkoj županiji." Ministar je također izvijestio i o dotadašnjem angažmanu pripadnika Hrvatske vojske u poplavljenim područjima Sisačko-moslavačke županije istaknuvši: "Sukladno zahtjevima Civilne zaštite i procjeni stručnog tima Hrvatskih voda u zadnja 24 sata angažirano je 300 vojnika, od čega je 150 u stanju pripravnosti i 150 je na terenu, napunili su oko 45 000 vreća te oko 500 metara zečjeg nasipa i stavljeni na raspolaganje sukladno svim potrebnim aktivnostima koje trebaju izvršiti u svrhu zaštite od poplava u navedenim područjima." Kako situacija s nabujalim rijeckama nije nudila optimizam ministar Banožić najavio je i daljnje sudjelovanje Hrvatske vojske na poplavljenim područjima: "U nadolazećem razdoblju stavit ćemo na raspolaganje i povećati spremnost Hrvatske vojske za još određeni broj vojnika, a sve u cilju uspješne obrane od poplava." Još je jednom zahvalio hrvatskim vojnicima i svim drugim sastavnicama na angažmanu u pomoći stanovništvu u obrani od poplava.

I OVAJ PUT

Nakon susreta s pripadnicima Hrvatske vojske, koji su od 15. svibnja angažirani na poplavljenim područjima Sisačko-moslavačke i Karlovačke županije, ministar obrane Mario Banožić donio je Odluku o ostvarivanju prava na naknadu pripadnicima Oružanih snaga Republike Hrvatske angažiranim u pružanju pomoći u provedbi mjera obrane od poplave. Drugim riječima, hrvatske vojnikinje i vojnici koji su od 15. svibnja angažirani na poplavljenim područjima umjesto dosadašnje naknade od 20, primit će za svaki dan angažmana naknadu u netoiznosu od 40 eura.

OBLJETNICA

"Uručenje 46 beretki pripadnicima Gromova na simboličan način spaja priču moderne Hrvatske vojske s onom o hrabrim hrvatskim braniteljima, našim Gromovima, koji su od prvog do zadnjeg dana Domovinskog rata, stajali na prvoj crti obrane domovine. Vi ste nasljednici Gromova iz Domovinskog rata i nova ste snaga moderne Hrvatske vojske. Ponasno nosite ovu zelenu beretku i ostanite uvijek domovini vjerni!" rekao je ministar obrane Mario Banožić na svečanosti uručivanja beretki mladim pripadnicima Gromova

Izaslanik predsjednika Vlade ministar obrane Mario Banožić nazočio je svečanom obilježavanju 32. obljetnice ustrojavanja 2. gardijske brigade Gromovi i Danu 2. mehanizirane bojne Gromovi, održanom u vojarni "Pukovnik Predrag Matanović" u Petrinji. U ime predsjednika Vlade Andreja Plenkovića čestitao je svim bivšim i sadašnjim pripadnicima 32. obljetnicu ustrojavanja i prisjetio se 205 poginulih i tri nestala pripadnika 2. gardijske brigade, koji su dali neizmjeran doprinos u Domovinskom ratu.

Povodom Dana 2. mehanizirane bojne Gromovi, 46-orici mlađih pripadnika uručene su zelene beretke kao simbol pripadnosti postrojbi, pohvale i nagrade. "Uručenje 46 beretki pripadnicima Gromova na simboličan način spaja

priču moderne Hrvatske vojske s onom o hrabrim hrvatskim braniteljima, našim Gromovima, koji su od prvog do zadnjeg dana Domovinskog rata, stajali na prvoj crti obrane domovine. Vi ste nasljednici Gromova iz Domovinskog rata i nova ste snaga moderne Hrvatske vojske. Ponasno nosite ovu zelenu beretku i ostanite uvijek domovini vjerni!" rekao je mlađim Gromovima ministar obrane. Osvrnuo se i na sudjelovanje 180 pripadnika Gromova u NATO-ovoj aktivnosti ojačane prednje prisutnosti u Litvi te zahvalio na dostojnom, profesionalnom i časnom predstavljanju Hrvatske vojske u međunarodnom okruženju. Govoreći o realizaciji povijesnih projekata opremanja i modernizacije HV-a Banožić je poručio: "U nadolazećem razdoblju svjedočit ćemo realizaciji projekata koji će nas i dovesti do željenog cilja. Ova Vlada zauzela je jasan stav kako Hrvatska treba i zaslužuje modernu i jaku kopnenu vojsku, moćno zrakoplovstvo i mornaricu."

Svečanom obilježavanju u Petrinji nazočio je i načelnik Glavnog stožera Oružanih snaga admirал Robert Hranj koji je rekao kako su Gromovi među prvima krenuli u Domovinski rat i sudjelovali u najvažnijim operacijama Hrvatske vojske. "Prisjećajući se naše slavne povijesti gledajmo u sadašnjost i budućnost. Javljuju se nove sigurnosne prijetnje i moramo biti spremni na njih odgovoriti. Moramo razvijati nove doktrine i taktike," rekao je načelnik Hranj. Predsjednik Udruge 2. gbr Gromovi pukovnik Ivan Krupec prisjetio se početka ustrojavanja ove legendarne postrojbe kazavši kako i danas nastoje organizirati što više aktivnosti kako bi mlađima prenosili istinu o Domovinskom ratu.

NOVA SNAGA MODERNE HRVATSKE VOJSKE

Tekst: OJI / Foto: Tomislav Brandt

TEKST
Vesna Pintarić

FOTO
Filip Klen

"Sva navedena postignuća i uspjesi plod su našeg zajedničkog rada iza kojeg стоји odricanje i požrtvovnost. Ustrajmo i dalje u tome da naše djelovanje bude vođeno našim geslom, Zajedničkim snagama – Viribus unitis," poručio je zapovjednik brigadir Ivan Miloš

ZAJEDNIČKIM SNAGAMA U BUDUĆNOST

Zapovjedništvo specijalnih snaga obilježilo je 18. svibnja 2023. u vojarni "Stožerni brigadir Ante Šaškor" u Delnicama 32. obljetnicu osnutka specijalnih postrojbi Hrvatske vojske i Dan ZSS-a.

Svečanoj obljetnici nazočili su predsjednik RH i vrhovni zapovjednik OSRH Zoran Milanović, zamjenik načelnika Glavnog stožera OSRH general-bojnik Siniša Jurković, zamjenik zapovjednika HKoV-a general-bojnik Tihomir Kundid, gradonačelnica Delnice Katarina Mihelčić, predstavnici grana OSRH, predstavnici Vojnodiplomatskog zbora, umirovljeni pripadnici postrojbe, predstavnici udruga te obitelji poginulih. Obilježavanje je započelo misom za sve poginule pripadnike specijalnih postrojbi koju je predvodio vojni kapelan don Željko Savić. Ujedno su izaslanstvo na čelu s Predsjednikom RH, izaslanstvo Primorsko-goranske županije, bivši pripadnici specijalnih postrojbi HV-a i ostali odali počast poginulima, polaganjem vijenaca i paljenjem svjeća na spomen-obilježje za sve poginule pripadnike specijalnih postrojbi HV-a.

Zapovjednik ZSS-a brigadir Ivan Miloš kazao je kako ZSS nastavlja s aktivnostima u okviru Regionalnog zapovjedništva specijalnih snaga u Mađarskoj u deklariranju snaga ZSS-a za NATO-ove Snage brzog odgovora (NRF) i Združene snage visoke spremnosti (vJTF). Dodao je kako je pomorska grupa specijalnih snaga ocijenjena po Cilju sposobnosti u provedbi pomorskih specijalnih operacija, čime smo ušli u krug malobrojnih članica NATO-a koje su to postigle. Vezano za opremanje ZSS-a već u ovom tromjesečju očekuje se realizacija donacije SAD-a i to RIB brodica i besposadnih zrakoplovnih sustava za djelovanje na vodenim površinama, a opremanjem helikopterima Black Hawk opremom za specijalna djelovanja te

obukom posada u Međunarodnom središtu za obuku specijalnih zračnih snaga u Zadru, do kraja 2024. ZSS bi ispunio i Cilj sposobnosti tima specijalnih zračnih snaga (SOATU) u potpori provedbe specijalnih operacija. Naglasio je kako sve organizacijske promjene u ZSS-u u središtu imaju čovjeka kao nezamjenjiv i najvredniji potencijal te dodaо kako se u tom pogledu dijelom mijenja postojeći model privlačenja pripadnika OSRH u ZSS i pojednostavljuje pristupanje selekcionskoj obuci pritom ne odstupajući od visokih standarda. "Prioritet mora biti zadržavanje i stvaranje kvalificiranih i educiranih specijalnih snaga koje će snažiti hrvatski identitet i uživati poštovanje u zemlji i inozemstvu," kazao je na kraju brigadir Miloš poručivši: "Sva navedena postignuća i uspjesi plod su našeg zajedničkog rada iza kojeg stoји odricanje i požrtvovnost. Ustrajmo i dalje u tome da naše djelovanje bude vođeno našim geslom, Zajedničkim snagama - Viribus unitis." Na kraju svečanosti uručene su nagrade i pohvale najzaslužnijim pripadnicima ZSS-a te je održana pokazna vježba u kojoj su demonstrirali svoje sposobnosti.

KFOR

"Dajte najbolje od sebe, stječite nova znanja i iskustva. Nadograđujte se i neumorno radite na svemu što će pridonijeti razvoju vaših vojničkih znanja i vještina," istaknuo je ministar obrane Mario Banožić tijekom isprácaja pripadnika 39. hrvatskog kontingenta uoči njihova odlaska u područje operacije KFOR na Kosovu

NEKA TIMSKI DUH BUDE NIT VODILJA

U kninskoj vojarni "4. gardijske brigade Pauci", ministar obrane Mario Banožić sastao se s pripadnicima 39. hrvatskog kontingenta (HRVCON) uoči njihova odlaska u operaciju potpore miru KFOR (Kosovo Force) na Kosovu. Istaknuvši zadovoljstvo što ima prigodu pozdraviti pripadnike kontingenta

TEKST
OJI
FOTO
Filip Klen

prije odlaska u područje operacije i osobno se uvjeriti u njihovu spremnost i profesionalizam, poželio im je sretan put i uspješno izvršavanje svih zadaća uz poruku da stoji uz svakog od njih i da su im vrata Ministarstva obrane uvek otvorena. "Neka vam timski duh bude nit vodilja u svim zadacima koji se pred vas postave jer vjerujem kako zajedništvo pomaže u svladavanju i onih najtežih prepreka," poručio je istaknuvši da operacija u koju odlaze ima poseban značaj za Republiku Hrvatsku, s obzirom na to da se nalazi

“Čuvajte sebe, čuvajte jedni druge jer kod kuće čekaju vaše obitelji i prijatelji. I imajte uvijek na umu koliko je velika njihova uloga u vašem vojničkom pozivu,” rekao je ministar pripadnicima 39. HRVCON-a

u neposrednom susjedstvu te događaji na tom području mogu imati posebne implikacije na cijelu regiju. Istaknuo je vrlo važnu ulogu cijelog kontingenta i odgovornost svakog pojedinca poručivši kako ne sumnja da će svi skupa i ovaj put pokazati izvrsnost i profesionalizam hrvatskog vojnika. “Dajte najbolje od sebe, stječite nova znanja i iskustva. Nadogradujte se i neumorno radite na svemu što će pridonijeti razvoju vaših vojničkih znanja i vještina,” rekao je poručivši kako je snažan vojnik središte obrambenog sustava, a snažni vojnici kao kolektiv, najveća snaga jedne vojske. “Upravo zbog toga, zbog svih vas danas ovdje, nastaviti ćemo opremati našu Hrvatsku vojsku najsuvremenijim tehnologijama i učiniti sve da se poboljša vaš status i materijalna prava. Svjedočimo također događajima koji pokazuju da se sigurnost i stabilnost ne smiju uzeti zdravo za gotovo. Čuvajte sebe, čuvajte jedni druge jer kod kuće čekaju vaše obitelji i prijatelji. I imajte uvijek na umu koliko je velika njihova uloga u vašem vojničkom pozivu,” rekao je ministar pripadnicima HRVCON-a.

Zapovjednik kontingenta brigadir Tomislav Kaštelan rekao je kako će 39. HRVCON ukupno brojiti 151 pripadnika OSRH, od kojih su glavnina snaga pripadnici 3. mehanizirane bojne Pauci Gardijske mehanizirane brigade Hrvatske kopnene vojske. “Svi pripadnici kontingenta spremni su, odlično uvježbani i obučeni za profesionalno izvršavanje svih zadaća,” istaknuo je brigadir Kaštelan.

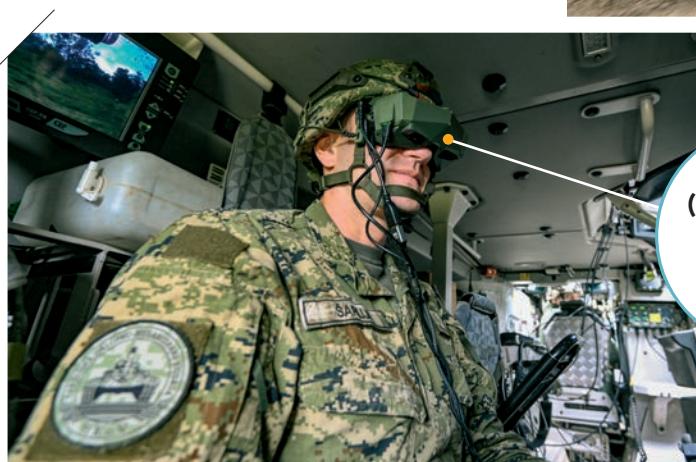

NOVE TEHNOLOGIJE

DEMONSTRACIJA SUSTAVA VEGVISIR

U vojarni "Pukovnik Predrag Matanović" u Petrinji 9. svibnja 2023. održano je testiranje i demonstracija integracije i uporabe sustava za svijest o situaciji Vegvisir na borbenom oklopnom vozilu Patria u operativnoj uporabi Gardijske mehanizirane brigade (GMBR) Hrvatske kopnene vojske. Prezentaciju su uz potporu HKoV-a organizirale hrvatske i estonske tvrtke koje zajednički razvijaju sustav Vegvisir

Demonstracija je bila podijeljena u teorijski dio s prezentacijom te terenski dio u kojem je BOV Patria bio opremljen komponentama sustava Vegvisir među kojima su kamere, senzori i misijsko računalo. Osnovni su ciljevi razvoja sustava, među ostalim, bolja svijest o situaciji, donošenje najboljih odluka, brži odgovor na prijetnje te veća sigurnost posade BOV-a. Prema opisu proizvođača, navedeni sustavi u kombinaciji s tzv. HMD (Head/Helmet Mounted Display) naočalama pružaju vozaču BOV-a svijest o situaciji, odnosno "pogled kroz vozilo" u punom krugu od 360 stupnjeva, kao i trenutačan uvid u podatke poput pozicije vlastitog vozila ili lokacije prijateljskih i protivničkih postrojbi. Sustav Vegvisir još je u fazi razvoja prototipa. Prije Hrvatske vojske testirale su ga estonske oružane snage i to na borbenom oklopnom vozilu na gusjenicama CV9035, kao i na oklopnim vozilima na kotačima u konfiguraciji 6 x 6: Pasi XA-180EST te Pasi XA-188EST.

TEKST
Domagoj Vlahović

FOTO
Filip Klen

"Spremni za korištenje najnaprednijih tehnologija"

Demonstraciji sustava Vegvisir nazočio je i ministar obrane RH Mario Banožić istaknuvši da testiranje i demonstracija dokazuje iznimno visoku razinu obučenosti hrvatskih vojnika koji su, kako kaže, spremni za korištenje najnaprednijih tehnologija na tržištu vojne industrije. "Sve što smo vidjeli svjedoči kako je za Hrvatsku vojsku i njezine pripadnike određen jasan smjer razvoja, a on podrazumijeva stalno razvijanje, unapređivanje i modernizaciju njegovih sposobnosti," rekao je ministar obrane.

SUSTAV ZA SVIJEST O SITUACIJI VEGVISIR

TAKTIČKO-TEHNIČKE KARAKTERISTIKE

Operativna temperatura zraka	- 20... +40 °C
Ukupna masa sustava	50 kg
Kombinirano vidno polje	360 stupnjeva
Latencija	manje od 60 ms
Sučelja	Ethernet, CAN, CoaXpress
Izlazna rezolucija vizualnog senzora	2560 x 1440
Rezolucija termalnog senzora	640 x 480
HMD rezolucija	1280 x 960
Ulazna snaga sustava	24 V DC
Domet detekcije vozačeva senzorskog sustava za mete veličine čovjeka	800 m

OSRH

19

1991.

postrojavanje na stadionu u Kranjčevićevoj // prve oslobođilačke operacije u zapadnoj Slavoniji // Bitka za Vukovar

međunarodno priznanje RH

VRO Maslenica // operacija Međački džep

operacija Zima 94 // vježba Bandira

oslobodilačke operacije Bljesak, Oluja...

Pilatus PC-9 - prvo opremanje zapadnim vojnim sustavom nakon rata

mimohod Pobjednički bedem

otvaranje Ratne škole "Ban Josip Jelačić"

prvi promatrač OSRH u misiji UN-a u Sjeveri Leoneu

međunarodna vježba Adriatic Phiblex

ustrojeno Središte za MVO

Hrvatska pozvana u NATO-ov Akcijski plan za članstvo (MAP)

pričuvanje upućen u operaciju ISAF // pokrenut program Kadet

uvodenje u uporabu simulacijskog sustava MILLES 2000

započeo razvoj "digitalne" vojne odore

1992.

1993.

1994.

1995.

1996.

1997.

1998.

1999.

2000.

2001.

2002.

2003.

2004.

2005.

OSRH

TEKST

Tomislav Vidaković

FOTO

Josip Kopi

Na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" održano je natjecanje Oružanih snaga RH u krosu. U utrci je sudjelovalo 72 natjecatelja u muškoj i ženskoj konkurenciji pojedinačno i ekipno, u kojoj su muškarci trčali na stazi duljine 9250 m, a žene 5900 m

PRVENSTVO ORUŽANIH

Sportska aktivnost i redovito treniranje iznimno su važni za fizičko i mentalno zdravlje. Imajući tu činjenicu na umu Hrvatska vojska održava natjecanja kako bi potaknula pripadnike Oružanih snaga na redovito treniranje i održavanje fizičke kondicije. Jedno od tih natjecanja je i Prvenstvo Oružanih snaga RH u krosu koje je u organiza-

ciji Središta za borbenu obuku Zapovjedništva za obuku i doktrinu "Fran Krsto Frankopan" održano tijekom travnja.

Ova atletska disciplina, koja je početkom XX. st. bila olimpijska disciplina, danas postoji u okviru olimpijskog natjecanja samo kao jedna od disciplina petoboja. Ono što kros čini prilično izazovnim jest činjenica da se trči po neravnom i nepripremljenom terenu. Trči se po šumama, livadama, planinama pa se tako i na vojnom poligonu "Eugen Kvaternik" trčalo na prilično zahtjevnom terenu. Zbog toga se ova atletska disciplina, što se tiče motorike i koordinacije, smatra iznimno teškom jer osim kondicije i dobre sposobnosti ravnoteže i reakcije traži i snalaženje u prostoru.

DOSSIER

PROJEKTI OPREMANJA I MODERNIZACIJE

AVIONI RAFALE

ukupna vrijednost ugovora

999.068.493 eura

(bez PDV-a)

Dok se približava 32. obljetnici uteviljenja, Hrvatska vojska prolazi intenzivno razdoblje nabave novog naoružanja i opreme. Hrvatski vojnik donosi pregled najznačajnijih projekata koji su u tijeku, a u različitim su fazama realizacije

Avion Rafale francuskog zrakoplovstva
fotografiran u veljači ove godine

TEKST O.JI

Foto: USAF / Tech. Sgt. Daniel Asselta

VIŠENAMJENSKI BORBENI AVION RAFALE

Nabava višenamjenskih borbenih aviona – eskadrile od 12 Rafalea u inačici F3-R najveće je ulaganje u Hrvatsku vojsku i jedna od najvećih strateških odluka od osamostaljenja Republike Hrvatske.

Ovaj projekt kojim se Hrvatsko ratno zrakoplovstvo oprema novom generacijom borbenih aviona omogućiće zadržavanje visokoobrazovanog osoblja te privući nove pripadnike, koji će dobiti priliku dodatno tehnološki unaprijediti navedene avione.

Uz 12 aviona dolazi i simulator letenja, koji će omogućiti cijelovit spektar obuke i validaciju taktike, te zemaljska i ispitna oprema, pričuvni dijelovi i potpora ovlaštenih predstavnika tvrtki proizvođača u Francuskoj i Hrvatskoj. Cjelokupna potpora ugovorena je do zadnjeg kvartala 2026., kao i jamstvo od 12 mjeseci po isporučenom avionu, motoru, opremi i pričuvnim dijelovima.

Uz navedeno, ugovorima je osiguran i paket naoružanja zrak-zrak i zrak-zemlja za gađanje, raketiranje i bombardiranje ciljeva te obuka osoblja po načelu obuka obučavatelja.

Uvođenje aviona Rafale u operativnu uporabu odvija se planiranim dinamikom, u skladu s potpisanim ugovorima o nabavi Rafalea i Programom realizacije uvođenja aviona Rafale u operativnu uporabu u Oružane snage.

Na obuci u Francuskom ratnom zrakoplovstvu te u tvrtkama proizvođača aviona, opreme i naoružanja nalazi se više od 90 djelatnika različitih specijalnosti, uključujući i pilote, kako bi se stvorili svi uvjeti za preuzimanje aviona. Planirano je da prelet aviona iz Francuske u Hrvatsku izvedu piloti Hrvatskog ratnog zrakoplovstva.

Obuka u Francuskoj započela je u studenom 2022., kad je prva skupina zrakoplovno-tehničkog osoblja za održavanje Rafalea upućena na obuku u zrakoplovnu bazu Francuskog ratnog zrakoplovstva u Mont-de-Marsanu.

Piloti Hrvatskog ratnog zrakoplovstva koji se nalaze na obuci u Francuskoj izveli su ovog svibnja prve samostalne letove na Rafaleima.

BVP BRADLEY

financijska vrijednost ugovora

196.424.971 dolara

(bez PDV-a)

BORBENO VOZILO PJEŠAŠTVA BRADLEY

Modernizacija Oružanih snaga nastavlja se i u domeni oklopnih vozila pješaštva te je u skladu s tim nastojanjem prihvaćena ponuda Vlade SAD-a za nabavu vozila Bradley.

Nabavom se regulira donacija 89 Bradleyja u stanju *as is-where is* i dovođenje u potpuno operativno stanje 62 borbenih vozila pješaštva Bradley; kompletiranje naoružanjem i komunikacijskom opremom te nabava alata, inicijalnih zaliha pričuvnih dijelova i streljiva. Oružane snage iskazale su i zahtjev za dovođenje u operativno stanje još pet vozila Bradley za potrebe obuke te zahtjev za jednu pokretnu radionicu.

Dovođenje vozila Bradley u operativno stanje provest će originalni proizvođač BAE Systems, te tvrtka Đuro Đaković Specijalna vozila d.d., a isporuka svih operativno ispravnih 67 (62 + 5) vozila Oružanim snagama planira se provesti kroz trogodišnje razdoblje 2024. – 2026.

20 godina, potrebno ga je modernizirati, uključujući i integraciju novog borbenog komunikacijskog sustava.

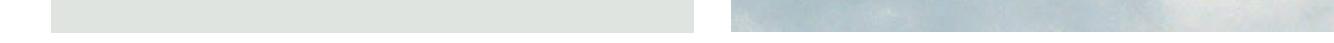
RAKETE ZRAK-ZEMLJA HYDRA 70

Tijekom 2022. s Vladom SAD-a ugovoren je kroz program FMS isporuka protuoklopnih raketa Hydra 70 za helikoptere OH-58D Kiowa Warrior. Isporuka spomenutih raketa očekuje se ove i iduće godine.

HRZ-ov helikopter Kiowa Warrior lansira projektil Hydra

Foto: Tomislav Brandt

DOSSIER

NABAVA NOVIH BORBENIH OKLOPNIH VOZILA PATRIA CRO

Osim budućih Bradleyja, u sastavu Oružanih snaga Republike Hrvatske je 126 borbenih oklopnih vozila Patria u sedam različitih inačica. Opremanje sa 30 dodatnih borbenih oklopnih vozila Patria nastavak je opremanja borbenim oklopnim vozilima koja su u uporabi u OSRH, za što su uspostavljeni kapaciteti za tehničko održavanje u Hrvatskoj.

Foto: Tomislav Brandt

PROTUOKLOPNI VOĐENI RAKETNI SUSTAVI (POVRS)

Borbena vozila pješaštva Bradley i borbena oklopna vozila Patria imaju dodatnu snagu i moć ako su opremljena protuoklopnim vođenim raketnim sustavima.

U želji da borbena oklopna vozila pješaštva budu maksimalno učinkovita, Oružane snage započele su 2021. nabavu manje količine protuoklopnih vođenih raketa SPIKE LR za borbena oklopna vozila Patria, a u sklopu projekta Bradley ugovorene su protuoklopne vođene rakete TOW. Tijekom 2023. kroz redovitu nabavu ugovorit će se dodatna količina protuoklopnih vođenih raketa SPIKE za borbena oklopna vozila Patria.

BOV PATRIA

procijenjeni ukupni troškovi
opremanja oko

150 milijuna eura

DOSSIER

Foto: Tomislav Brandt

Tijekom 2023. ugovarat će se nabava projektila 155 mm prodljenog dometa

HAUBICE 155 mm PZH 2000

Nakon dovršetka integracije i verifikacije sustava za upravljanje vatrom, u potpunosti je dovršen i zatvoren Projekt servisa, modifikacije i prilagodbe samohodnih haubica 155 mm PzH 2000 nabavljenih od Ministarstva obrane Savezne Republike Njemačke. Ove godine ugovarat će se nabava projektila 155 mm prodljenog dometa.

TAKTIČKI RADIOUREDAJ

Osim osobnog naoružanja, osnovna je oprema svakog vojnika i komunikacijski uredaj koji mu pomaže u održavanju veze. Radiouređaj TAKRAD, koji je u potpunosti hrvatski proizvod, rezultat je višegodišnje suradnje tvrtki RIZ – Profesionalna elektronika d.o.o. i Impel Group d.o.o. s Oružanim snagama Republike Hrvatske. Uredaj je namijenjen za korištenje u postrojbama mehaniziranog pješaštva, a zahvaljujući tehnologiji softverski definiranog radija lako se modificira za korištenje u svim drugim situacijama i postrojbama.

TAKRAD će biti standardni ručni radiouređaj OSRH. Naime, jedan od NATO-ovih Ciljeva sposobnosti predviđa opremanje brigade srednjeg pješaštva komunikacijskom i informacijskom opremom i sustavima, odnosno opremanje vojnika radiouređajem koji će mu omogućiti kvalitetnu komunikaciju i prijenos podataka o bojištu, odnosno uvid u situaciju. Pritom uredaj ne smije opteretiti vojnika ni fizički ni psihički te mora biti malen, lagan i jednostavan za korištenje. Upravo je za tu namjenu i razvijen TAKRAD, koji u potpunosti zadovoljava navedene zahtjeve.

RIB BRODICE

U 2023. godini planirano je opremanje specijalnih snaga četirima RIB (Rigid Inflatable Boat) brodicama za pomorske specijalne operacije. Isporuka triju brodica, koje su predmet donacije, očekuje se ove, a isporuka četvrte brodice 2024. godine.

VOJNA TERENSKA BOLNICA ŠATORSKOG TIPOA ROLE B2

Nabava vojne terenske bolnice šatorskog tipa ROLE B2 daje Oružanim snagama nove sposobnosti, koje su u potpori ispunjenja usvojenih ciljeva u izgradnji zajedničkih

Foto: Tomislav Brandt

PUŠKOSTROJNICE I JURIŠNE PUŠKE

Tijekom 2022. započeti su postupci nabave puškostrojnica u NATO-ovim kalibrima 5,56 x 45 mm i 7,62 x 51 mm te dodatnih količina jurišnih pušaka VHS-2 domaće tvrtke HS Produkt koje Hrvatska vojska već koristi, a čija se postupna isporuka očekuje u razdoblju 2023. – 2026.

VHS-2
oko devet milijuna eura
PUŠKOSTROJNICA
oko 13,5 milijuna eura

sposobnosti NATO-a. Navedena terenska bolnica sastoji se od sedam modula: za povjednog, kirurškog, postoperativnog, stacionarnog, laboratorijsko-dijagnostičkog, skladišnog i modula za hitni prijam. Osim za vojne namjene, terenska bolnica može se koristiti i za potporu civilnim institucijama, zdravstvenom sustavu i stanovništvu dođe li do nepredviđenih događaja većih razmjera. Isporuka vojne terenske bolnice šatorskog tipa očekuje se 2024. godine.

RATNO ZRAKOPLOVSTVO

Osim Sjedinjenih Država i djelomice Kine, zasad niti jedna zemlja nije uspješno razvila borbeni avion pete generacije. Neke se još uvijek nadaju da će u tome uspjeti, a neke su odustale i gledaju daleko unaprijed. No, čini se da u prednosti ostaju Amerikanci

TEKST Mario Galčić

ŠESTA GENERACIJA BORBENIH AVIONA BLISKA ILI DALEKA BUDUĆNOST?

Što će novo, u odnosu na petu, donijeti šesta generacija borbenih aviona? Niska zamjetljivost, prije svega radarska, i dalje će biti neizostavna. Pritom će projektanti pokušati što više smanjiti i infracrveni potpis jer suvremeni elektrooptički sustavi mogu otkrivati ciljeve na udaljenostima od desetak kilometara. Velika brzina leta i mogućnost krstarenja nadzvučnom brzinom odlika je pete generacije, pa će se vjerojatno prenijeti i na šestu. Kažemo *vjerojatno*, jer nije posve sigurno, a to vrijedi i za superokretljivost u bliskoj zračnoj borbi. Američko ratno zrakoplovstvo (USAF) već ima doktrinu uporabe lovačkih i višenamjenskih borbenih aviona koja ne uključuje blisku zračnu borbu, nego se sve mora rješavati na srednjim udaljenostima.

S dolaskom novog projektila zrak-zrak AIM-260 JATM (Joint Advanced Tactical Missile) dometa 200 km, zračne borbe bit će prenesene i na velike udaljenosti. Zapravo, američka doktrina zračnog djelovanja teži izbjegavanju bilo kakve zračne borbe. Ono što će šesta generacija zasigurno donijeti bitno je viša razina digitalizacije. To se prije svega odnosi na primjenu umjetne inteligencije koja ne samo da će olakšavati posao pilotu već će na sebe preuzimati znatan dio odlučivanja. USAF svoj višenamjenski borbeni avion šeste generacije prije svega vidi kao istureno zapovjedno mjesto iz kojeg će kombinacija pilota i umjetne inteligencije zajedno upravljati borbenim besposadnim letjelicama nazvanima *Loyal Wingman*.

Tim su putom krenula i druga ratna zrakoplovstva koja su se upustila u složene projekte razvoja novih borbenih aviona.

PRVI I (ZASAD) JEDINI

Prvi borbeni avion šeste generacije koji će ući u operativnu uporabu neće biti višenamjenski, već bombarder. Prema najavama iz Northrop Grummana, plan je da prvi let američkog bombardera B-21, nasljednika B-2, bude do kraja ove godine. Raider je i prvi borbeni avion šeste generacije čije su fotografije službeno

Foto: US Department of Defense / Chad J. McNeely

objavljene. USAF je 2. prosinca 2022. javno predstavio novi strateški bombarder na vrlo ograničenoj prezentaciji.

Usto, i fotografije otkrivaju vrlo malo. Objavljene su samo one koje prikazuju avion s prednje strane. Nadalje, Pentagon nije objavio nikakve tehničke podatke. Tako se u stručnim medijima raspravlja čak i o pogonskoj konfiguraciji jer nije potpuno jasno hoće li B-21 pokretati dva ili četiri motora.

Zasad se zna da je B-21 za otprilike trećinu manji od prethodnika B-2.

Američki bombarder B-21 Raider bit će prvi pravi avion šeste generacije. Američko ratno zrakoplovstvo i tvrtka Northrop Grumman predstavili su ga 2. prosinca 2022. u Palmdaleu, Kalifornija

Raspon krila B-2 je 52,12 m, a procijenjeni raspon krila B-21 je 45,7 m. Najveća korisna nosivost bombardera B-2 je 18 t, a procijenjena nosivost B-21 nešto veća od 13,6 t. USAF tvrdi da će manju nosivost nadomjestiti *pametnjim* oružjem. B-21 najvjerojatnije će pokretati dva motora (iako neki izvori navode četiri) tvrtke Pratt & Whitney, trenutačno nepoznate oznake. Zna se da je novi motor razvijen na osnovi F135 koji se ugrađuje u višenamjenske borbene avione F-35 Lightning II. Zapravo je preuzet samo *vrući* dio motora, a sve je ostalo promijenjeno kako bi se prilagodilo ugradnji u bombarder. B-21 letjet će visokim podzvučnim brzinama i njegovi motori ne trebaju sustav za naknadno izgaranje zbog povećanja potiska. Umjesto toga trebaju što manji infracrveni potpis. Novi motor imat će stoga veći protok zraka (turboventilatorski motor).

RATNO ZRAKOPLOVSTVO

Foto: US Navy / Mass Communication Specialist Seaman Eduardo Torres

Sigurno je da će F/A-XX koncepcijski biti jednak NGAD-u. To znači da će se sastojati od kombinacije aviona s pilotom i borbene besposadne letjelice. S tom razlikom što F/A-XX mora imati i sposobnost obaranja protubrodskih vođenih projektila, pa i onih hipersoničnih, na što većim udaljenostima od nosača zrakoplova. Ni Hornet ni Lightning to nemaju. Sličnost s programom NGAD uvjetovana je i činjenicom da se i F/A-XX primarno razvija za djelovanje u istom području zapadnog Tihog oceana.

Zanimljivo je da je američka mornarica već riješila problem napredne palubne leteće cisterne malog radarskog odraza. Razvoj Boeingova MQ-25 Stingraya u završnoj je fazi. Dapače, kad otvorite Boeингovu službenu internetsku stranicu ističu se dva naslova: *Ready for the Mission* i *Ready for the Flight Deck*. Još samo da u to uvjeri američku mornaricu.

EUROPSKO BUĐENJE

Raspad SSSR-a 1991. godine prouzročio je tektonске promjene u Evropi. Jedna je od njih dramatično smanjenje proračunskih izdvajanja za oružane snage. Donositelji odluka zaključili su da više nema sigurnosnih prijetnji za Evropu niti će ih ikad više biti. Stoga su, među ostalim, brže-bolje odustali od programa razvoja višenamjenskih

F/A-XX zapravo nije zamjena za F/A-18 (na fotografiji), već za pomalo zaboravljen F-14

Maketa aviona Tempest u prirodnoj veličini na Leonardovu štandu na izložbi DSEI u rujnu 2019. godine

borbenih aviona pete generacije. Činjenica da se borbeni sustavi ne razvijaju kako bi se koristili pet ili deset godina, već trideset i više nije ih posebno zanimala.

U međuvremenu se sigurnosno stanje na Starom Kontinentu dramatično promijenilo. Zbog toga mnoga europska ratna zrakoplovstva danas žele višenamjenske borbene avione pete generacije. Kako nitko u Evropi nije razvio takav avion, na tržištu je dostupan samo jedan – američki F-35 Lightning II. Popis europskih kupaca raste doslovno iz godine u godinu. Dosad su se za F-35 odlučili Belgija, Češka, Danska, Finska, Grčka, Italija, Njemačka, Nizozemska, Norveška, Poljska, Švicarska i Ujedinjeno Kraljevstvo. Prilično dug popis za nešto što je prije tridesetak godina proglašeno nepotrebnim. Učenje na pogreškama dovelo je do pokretanja čak dvaju europskih projekata razvoja višenamjenskog borbenog aviona šeste generacije. Jedan je od njih britansko-talijansko-japanski Tempest. Žapravo je i taj program nazvan Future Combat Air System (FCAS) te uz avion Tempest obuhvaća i razvoj borbenih besposadnih letjelica. Zato mnogi stručni izvori taj program označavaju kao FCAS UK, što baš i nije ispravno. Britanska vlada pokrenula je program Tempest još 2015. godine. Za nositelja projekta odabранa je korporacija BAE Systems, koja je pokazala *mock-up* aviona na izložbi Farnborough u srpnju 2018. Razvoj motora dodijeljen je tvrtki Rolls-Royce. Ubrzo se u Team Tempest uključila korporacija Leonardo, što je značilo i uključivanje Italije. Doduše, talijanske oružane snage baš nisu bile sigurne u isplativost cijelog projekta. Tako je u studenom 2021. načelnik Stožera talijanskog zrakoplovstva general zbora Luca Goretti prvi put javno iznio zanimljiv prijedlog. Rekao je da bi bilo dobro da se na političkoj razini razmotri mogućnost spajanja dvaju odvojenih europskih programa razvoja višenamjenskih borbenih aviona šeste generacije u jedan jedinstveni. Talijanski vojni vrh zabrinjavale su procjene ukupnih troškova razvoja programa Tempest/FCAS koje govore da ne mogu biti niži

Foto: Leonardo

Ilustracija: Airbus Defence and Space

Prvotno je najavljivano da će prvi prototip Tempesta poletjeti već 2025. godine. Međutim, sadašnje su najave da bi demonstrator tehnologije trebao poletjeti 2027., a prvi prototip dvije godine poslije. Uvođenje u operativnu uporabu planirano je za 2035. godinu.

Japanci imaju nešto drukčiji raspored. Namjeravaju preskočiti demonstrator tehnologije i koristiti se europskim. Zasad je prvi let prvog prototipa F-X planiran za 2028., a ulazak u operativnu uporabu za 2035. godinu.

OD HIBERNACIJE DO KONKRETNIH KORAKA

Do ulaska Japana u Team Tempest i stvaranja Global Combat Air Programmea stručnjaci su procjenjivali da drugi veliki europski program, njemačko-francusko-španjolski FCAS (Future Combat Air System) ima znatno veće šanse za uspjeh. I to zato što se smatralo da, u prvom redu Njemačka i Francuska, imaju veći ekonomski potencijal da ga dovedu do kraja. Dakle, njemačko-francusko-španjolski program FCAS ne treba brkati s britansko-talijanskim FCAS-om. Korjeni su mu u dalekoj 2001. godini, u programu ETAP (European Technology Acquisition Programme). Riječ je o neuspješnom pokušaju objedinjavanja europskih potencijala. Članice programa bile su Njemačka, Francuska, Ujedinjena Kraljevina, Italija, Švedska i Španjolska. Tad se, naravno, raspravljalo o razvoju višenamjenskog borbenog aviona pete generacije. Bez ikakve potpore donositelja odluka, program je hibernirao te nije moguće pronaći formalnu odluku o gašenju. FCAS u sadašnjem obliku pokrenut je 2017. godine. Godinu poslije tadašnja njemačka ministrica obrane Ursula von der Leyen i francuska kolegica Florence Parly potpisale su High Level Common Operational Requirements Document (HLCORD), kojim su razrađeni smjerovi razvoja programa Next Generation Weapon System (NGWS) unutar FCAS-a. Istodobno je za nositelja programa s njemačke strane odabran Airbus, a s francuske Dassault Aviation. Stječe se dojam da je potonja tvrtka znatno zainteresirana za uspjeh nego Airbus, koji baš ne voli ulaziti u vojne projekte. Zbog

**Ilustracija
francusko-
-njemačko-
-španjolskog
koncepta Future
Combat Air
System. Prvi let
aviona očekuje se
2027. godine**

toga ne iznenađuje da je Dassault odabran za nositelja razvoja dijela projekta nazvanog New Generation Fighter (NGF), koji se odnosi na više-manje *klasični* borbeni avion s posadom. Airbus je nositelj drugog potprojekta, Remote Carriers (RC) – borbene besposadne letjelice koja bi trebala djelovati uz NGF. Važan je partner i MBDA i Thales.

Španjolska se 2019. službeno pridružila programu kako bi dobila *dio kolaka* u proizvodnji te osigurala radna mjesta. Dassault je u lipnju 2019. na Paris Air Showu predstavio i maketu NGF-a u prirodnoj veličini.

Potpore projektu u početku nije bila velika. Projekt se stoga razvijao vrlo sporo. Tek u veljači 2020. potpisani je ugovor vrijedan 155 milijuna eura za Demonstrator Phase 1A – razvoj idejnih planova i na temelju toga glavnih sustava. Rok za završetak bio je 18 mjeseci.

No, ruska agresija učinila je svoje i u prosincu 2022. napravljen je prilično konkretni korak: odobren je ugovor od 3,5 milijardi eura za izradu prvog demonstratora tehnologije. Kako je rok izrade tri i pol godine, prvi se let očekuje 2027. Pa dok se napravi prvi prototip, pa pokrene serijsku proizvodnju, prvi njemačko-francusko-španjolski višenamjenski borbeni avioni šeste generacije vjerojatno neće postati operativni prije 2040. godine.

TENK – VLADAR
KOPNENIH BOJIŠNICA
(IV. DIO)

BENZIN

PROTIV DIZELA

TEKST
Mario Galić

Sovjetski tenk T-54/55 prilično je iznenadio zapadne zemlje. Iako se s vremenom pokazalo da nije ni približno tako dobar kako se prvotno procjenjivalo, donio je mnoga nova rješenja. Neka od njih projektanti zapadnih tenkova nisu uspjeli (a možda niti željeli) usvojiti ni dandanas. Koncepcijски gledano, T-54/55 bio je jako dobro izbalansiran tenk. Tri osnovne odlike (paljbena

moć, oklopna zaštita i pokretljivost) bile su, prema sovjetskim standardima, jako dobre. Povećanje paljbene moći u odnosu na T-34 i T-44 postignuto je ugradnjom topa kalibra 100 mm. Do dolaska britanskog topa L7, tenkovski top s najvećim kalibrom bio je D-10T. No taj je top bio tek nešto bolji od zapadnih tenkovskih topova kalibra 90 mm, te puno lošiji

M 48 SERIES
PATTON TANK

M 48 SERIES
PATTON TANK

Foto: US Army / SPC Maria Mengrone

SKLONOST SAMOZAPALJENJU

Unatoč znatno široj tehnološkoj bazi, zapadni projektanti 1950-ih nisu raspolagali dostatno snažnim i pouzdanim dizelskim motorom. Zbog toga su svi američki i zapadnoeuropski tenkovi prve generacije pokretani benzinskim motorom.

Tako je M48 bio opremljen benzinskim, zrakom hlađenim Continentalom AV-1790-5B snage 810 KS. Za tenk mase 45 tona motor od 810 KS teoretski je bio prejak. Međutim, benzinski motori imaju specifičan način rada. Najveći okretni moment ostvaruju pri relativno velikoj brzini okretaja, a najveću snagu pri najvećoj mogućoj sigurnoj brzini okretaja. Iskoristivost benzinskih motora u odnosu na dizelske bila je zato znatno slabija. Zbog toga se danas sva teška vozila, počevši od autobusa i kamiona, pokreću isključivo dizelskim motorima. Možda je AV-1790-5B od 810 KS bio na papiru prejak, ali u praksi vozač zapravo nije imao višak snage. Negativna je strana benzinskih motora bila i znatno veća potrošnja, posebno pri velikom opterećenju. Za usporedbu: autonomija kretanja M48 bila je skromnih 110 kilometara, i to pod uvjetom da je vozač pažljiv s gasom. Autonomija kretanja T-54 bila je 500 kilometara.

Irački vojnici u T-55 fotografirani u svibnju 2005. na vježbi blizu Bagdada. Dizelski motori V-54 i V-55 godinama su, zahvaljujući gabaritima i štedljivosti goriva, bili ključna značajka za korisnike tih tenkova

Manja autonomija ima znatan negativni utjecaj ako se tenk nađe u bitki. Zapovjednik tenka mora pridavati znatno veću pažnju potrošnji goriva jer češće dopune zahtijevaju zaustavljanje, po mogućnosti na sigurnoj lokaciji. Svaka nadopuna goriva znači da postajete nepokretan cilj osjetljiv na napad iz zraka ili artiljerijom. Znatno je veće i naprežanje logističkog sustava jer mora češće rabiti velik broj cisterni.

Ono najgore činjenica je da je benzin puno zapaljiviji od dizela pa su tenkovi s benzinskim motorima skloniji samozapaljenju.

TOPLA PODNEBLJA

Svih tih problema bili su itekako svjesni i zapadni proizvođači tenkova i vojske koje su ih koristile. No prošlo je cijelo desetljeće dok se ondje nisu pojavili dostatno snažni i kompaktni dizelski motori pogodni za ugradnju u tenkove. Prva inačica M48 s dizelskim motorom bila je A3, koja je nastala preinakom gotovih tenkova M48A1. Prvi primjerici isporučeni su tek u veljači 1963.

Zbog toga je službeni prvi američki tenk s dizelskim motorom M60, koji se smatra drugom generacijom. Spomenute je godine u operativnu uporabu uveden i laki tenk M551 Sheridan, također opremljen dizelskim motorom.

Tek radi usporedbe, vrijedi navesti da je M48A3 dobio dizelski motor Continental AVDS-1790-2A konfiguracije V12 i zapreminje 29 361 cm³. Masa mu je bila 2100 kilograma. Zahvaljujući turbopunjajuću na ispušne plinove, koji je osiguravao prednabijanje zraka, davao je 750 KS. Bio je dug 1176 mm, a za razliku od V-54, hlađen je zrakom, što se nije pokazalo najboljim rješenjem za topla podneblja kao što je vijetnamsko. S navedenim Continentalovim motorom, M48A3 imao je autonomiju kretanja od 480 kilometara, što znači da je postala usporediva s autonomijom tenkova T-54 i T-55.

MEMORIJALNI BICIKLISTIČKI MARATON "NAVÍK ON ŽIVI KI ZGINE POŠTENO" PREVLAKA – ILOK

BRANITELJI SU TEMELJ, MARATON

U novijoj hrvatskoj povijesti i kronologiji prijelomnih događaja Domovinskog rata posebno mjesto zauzima Borovo Selo, 2. svibnja 1991. i pogibija 12 redarstvenika. I ove su godine, 32 godine kasnije, obilježavajući obljetnicu stradanja hrvatskih branitelja, nekadašnjim Borovim Selom – danas Borovom – u dugoj Koloni sjećanja hodali oni koji ne daju da se žrtva zaboravi. Uz stare ratnike i one koji su na svojim leđima iznijeli rat ove su godine koračali i neki novi, mlađi ljudi

Šesti Memorijalni biciklistički maraton "Navik on živi ki zgine pošteno" Prevlaka – Ilok organizirali su Biciklistički klub Metković i Udruga veterana 4. gardijske brigade Dubrovačko-neretvanske županije. Ovogodišnji sudionici maratona bili su: Dado Talajić, Branko Jakelić, Jakša Bulić, Mirko Luburić, Ivan Bokšić, Josip Markota, Josip Vincetić te osnovnoškolci iz Metkovića i Ljubuškog: Lea Galić (2009.), Marko Talajić (2008.), Josipa Ivanković (2009.), Lara Bokšić (2009.) i Petar Grgić (2009.).

U Borovo su 2. svibnja ove godine stigli i sudionici Memorijalnog biciklističkog maratona "Navik on živi ki zgine pošteno" Prevlaka – Ilok, koji su organizirali Biciklistički klub Metković i Udruga veterana 4. gardijske brigade Dubrovačko-neretvanske županije. U znak sjećanja na 12 hrvatskih redarstvenika krenuli su s daleke Prevlake, rta Oštro, da bi ga u cilju povezali s najistočnijim dijelom Hrvatske, Ilokom. Šesti je to takav maraton u kojem tisuću kilometara biciklima treba prijeći u šest dana, a broj sudionika svake je godine veći. Ove godine vozilo ga je njih 13 – branitelja, veterana, domoljuba. Među njima je bio Josip Vincetić, pripadnik Udruge 12 redarstvenika, sudionik događaja u Borovu Selu, kada je i ranjen. A s njima i uz njih, ravnopravni i u svladanim usponima i broju prijedjenih kilometara, i u viziji svrhe pothvata, vozilo je pet osnovnoškolaca iz Metkovića i Ljubuškog rođenih 2008. i 2009. godine: Lea Galić, Marko Talajić,

TEKST I FOTO
Lada Puljizević

DJECA BUDUĆNOST, A I IH SPAJA

MEMORIJALNI BICIKLISTIČKI MARATON "NAVIK ON ŽIVI KI ZGINE POŠTENO" PREVLAKA – ILOK

Prelazeći 1000 kilometara duž Hrvatske, sudionici Memorijalnog biciklističkog maratona mnogo su puta stali kraj spomen-ploča i odali poštovanje žrtvama Domovinskog rata. Zapalili su svijeće i u Borovu, na grobu obitelji Štefančić, u kojem su pokopane četverogodišnja Martina i njezina baka, ubijene rafalom u svojoj kući 1992. godine."

Lea Galić, 2009., Metković, BK Metković

"Bilo je malo naporno, malo su bojljela leđa, ali mogla sam voziti. Krenula sam na maraton radi Vukovara. Znam što se događalo u Vukovaru, pričali su mi Dado Talajić, moj trener, i Marko."

Marko Talajić, 2008., Metković, BK Metković

"Vozim od 2020., od petog razreda, i ovo mi je četvrti maraton. Teško je kada je uspon, ali već znamo da poslije svakog uspona uvijek dolazi

nizbrdica. O Vukovaru i Borovu Selu mi je nešto pričao tata, nešto sam saznao preko interneta, a nešto su mi pričali branitelji koji su tamo bili. A primijetio sam kako je braniteljima drago kad na obljetnici vide nas, mlade, koji ćemo se prisjećati toga. Draže im je kada vide nas mlade, nego starije. Onda oni znaju kako sve što su radili nije bilo uzalud. Oni nas vole, a i mi volimo njih. Zato smo vozili."

Petar Grgić, 2009., Ljubuški, BK Ljubuški

"Ovo mi je prvi maraton. Ni u jednom trenutku nisam pomislio da ja to ne mogu. A onda kada su nas putem dočekivali, pljeskali nam, pozdravljali nas – onda sam bio sretan jer sam znao da smo i ja, i trener, i organizator, i svi skupa uložili puno truda, i sve se isplatilo. Nadam se da će i sljedeće godine odvoziti ovaj maraton. I, da, hvala treneru što mi je ovo omogućio."

Josipa Ivanković, 2009., Metković, BK Metković

"Evo, s nepunih 14 sam prvi put vozila maraton. Bilo je puno bolje nego sam uopće očekivala. Mene je trener neočekivano pozvao u Vukovar i taj poziv mi je iznimna čast. Nadam se da će doći i dogodine, da će nas biti još više. Nije teško kad imaš svoj cilj – a moj cilj je bio doći do Vukovara i sjetiti se naših 12 redarstvenika. O njima sam naučila od trenera i od Marka. Marko o tome zna skoro sve i zapravo me malo bilo sram što ranije o tom dogadaju nisam više znala. Ali, eto, sada znam."

Lara Bokšić, 2009., Metković, BK Metković

"Drugi put sudjelujem na maratonu. Priču o Vukovaru i Borovu Selu počela sam otkrivati kada sam prvi put krenula na maraton i to je tada za mene bilo nešto sasvim novo. Nisam znala što se događalo 1991. godine. U školi smo to samo spomenuli. A onima koji završavaju osnovnu školu, mojim vršnjacima, poručila bih da malo razgovaraju sa svojim roditeljima o onome što se događalo i da se ovo nikada ne zaboravi."

Petar Grgić, Josipa Ivanković i Lara Bokšić. Na cilju, poslije svega, na pitanje "Zašto?" uglas kažu: "Da se ne zaboravi!" Pokretač ove čudesne inicijative – pot hvata spajanja generacija i ostvarivanja zajedničkih pobeda u znak sjećanja na heroje Domovinskog rata je Dado Talajić, policijac iz Metkovića i biciklistički trener. Policijski je poziv, kaže, odabroa kada je video slike i vijesti o pobijenim hrvatskim redarstvenicima u svibnju 1991.: "Urezale su mi se u sjećanje, i danas su mi pred očima, obilježile su me i zato sam ovdje." Prvi maraton, 2018., vozio je s još petoricom kolega, branitelja, a sina Marka uključio je 2020. – i otad je Marko svake godine u Borovu. Nakon što je prvi put uključio sina, počela su se interesirati i druga djeca u biciklističkom klubu, okupili su se roditelji, svi su počeli raditi na tome, organizirati, dogovorati, pa je i broj djece-maratonaca na stazi koja spaja krajnji južni i istočni dio Hrvatske godinu za godinom počeo rasti. Ove godine bio je najveći.

Kao i prijašnjih godina, u šest etapa koje su trajale šest dana, maratonci su se putem zaustavljavali i palili svijeće na mjestima gdje su spomen-ploče poginulim braniteljima i žrtvama Domovinskog rata. Dočekivali su ih pripadnici lokalnih braniteljskih udruga. Dado Talajić kaže: "Čitavim putem, duž cijele Hrvatske upoznaju se djeca i branitelji. Braniteljima bude drago kada vide da djecu zanima, a djeci bude velika stvar što im branitelji pričaju." Trsteno, Bistrina, Otok Sinjski, Knin, Udbina, Plitvice, Rakovica, Slunj, Cetingrad, Sisak, Slavonski Brod, Đakovo,

Dado Talajić, biciklistički trener

"Ovo je šesti maraton koji vozimo u spomen na 12 redarstvenika i sve poginule branitelje. Prošle godine doveo sam troje djece, ove godine pet, a obećavam da će ih dogodine biti još više jer oni su ti koji će ovo nastaviti kad ja i ostali više nećemo moći – i budite sigurni da 12 redarstvenika neće biti zaboravljeni."

Šarengrad, Borovo, Vukovar – samo su neka od mjesta u kojima su zastali, prisjetili se bitaka, stradanja i za žrtve zapalili svijeće. Sve su to oni i dokumentirali, fotografirali i snimali pa odmah stavljali na društvene mreže preko kojih su ih stotine pratile i za njih navijale.

U želji da ih odmakne od mobitela i različitih ekrana, ali i želeći da, kako kaže: "Znaju tko su, što su, i istinu o onome što se događalo", Dado Talajić okuplja djecu i mjesecima ih priprema za maraton. A njih je sve više koji jedva čekaju da se krene. "Ja znam da je njima zabavno da se

MEMORIJALNI BICIKLISTIČKI MARATON „NAVÍK ON ŽIVI KI ZGINE POŠTENO“ PREVLAKA – ILOK

malo maknu od kuće, da ne idu školu – ali isto tako znam da će im nakon ovog maratona i dolaska u Vukovar ostati nešto u glavi. Tako je bilo i s mojim sinom Markom. Kad je vozio prvi maraton, kad su mu pričali i pokazivali, on je upio svaku riječ, sve je zapamtilo. Sada on mene ispravlja, kaže: ‘Ćaća, nisu svi poginuli kod spomenika, neki su poginuli ovdje’, pa mi pokazuje gdje. Mjesec dana prije maratona mi ne radimo ništa drugo nego samo pričamo o Vukovaru. On je cijeli u tome, a meni onda srce naraste”, uz osmijeh objašnjava trener i tata Dado Talajić.

Branko Markota i Jakša Bulić pripadnici su Udruge veterana 4. gardijske brigade Dubrovačko-neretvanske županije, branitelji i sudionici Memorijalnog biciklističkog maratona. Branko već godinama vozi maraton, ali i sudjeluje u njegovoj organizaciji i logistici – od vode, hrane do brzog rješavanja tehničkih problema i popravljanja guma na biciklima, zadužen je za sve. O mladim snagama kaže: “Imaju nevjerojatno veliku želju i ne odustaju ni kada je teško, oni samo voze i voze.”

Jakša Bulić, već iskusan maratonac na ovoj biciklističkoj trasi, objašnjava: “Puno je bolje kad idemo s mladima.

Ovako, zajedno, mi ih učimo i mi smo njima poticaj da izdrže, ali i oni nama postaju poticaj da idemo dalje. Mi branitelji i naša žrtva smo temelj, djeca su budućnost – a ovim maratonom to dvoje spajamo.”

Uz mnogo volje, upornost, čvrst motiv i psihofizičku snagu sudionika, za uspješan ishod biciklističkog maratona presudna je pomoć onih koji sudjeluju u njegovoj organizaciji. Mnogo je tu udruga proisteklih iz rata, gradova, općina, pojedinaca, obitelji, koji im pružaju ruke, pomažu, nahrane ih ili ponude prenoćište. Dado Talajić zahvaljuje svima, a posebno ističe Udrugu 12 redarstvenika, Humanitarnu udrugu “Branitelj pomaže branitelju” i Udrugu veteran 4. gbr bez kojih, kaže, ni dosadašnjih ni budućih maratona ne bi bilo.

Josip Vincetić imao je 24 godine kada je kao pripadnik Jedinice za posebne namjene Vinkovci 2. svibnja 1991. ušao u Borovo Selo. Bio je ranjen u rame, satima zlostavljan, pištolj na čelo, nož pod vrat, mlačen i prestravljen – ali, očajnog li vremena! – bio je među sretnicima... jer iz Borova Sela ipak je izšao živ. Prije tog dana, prisjeća se, nikad se nije potukao, nije se pravo ni napisao, a bio je krevet do kreveta, dijelio je spavaonicu, priče o nogometu i kasete grupe Status Quo s onima za koje je 2. svibnja 1991. u Borovu Selu sve stalo. S onima koji nisu imali sreće.

Poslije tog dana, u lipnju pristupa ZNG-u, 2. vinko-

vačkoj bojni 3. gardijske brigade Osijek. Brani vinkovачko i vukovarsko područje, pamti Kukuruzni put, Bogdanovce, Marince, Ceric i Nuštar. Nakon Oluje, u kolovozu 1995. odlazi u vojnu mirovinu s činom časničkog namjesnika kao 50-postotni ratni invalid. Onda dolazi djevojka Blanka, lijepa prognanica iz Vukovara, pa se kuće, pa raste kći Erika. Josip Vincetić danas živi u Rokovcima nedaleko od Vinkovaca i u NK Frankopan Rokovci – Andrijaševci trener je igrača, onih najmanjih, rođenih između 2014. i 2018. godine, pokretač i organizator nogometnog turnira za Limače U11, desetog po redu Frankopan kupa. I konačno, puno kasnije, nakon 32 godine, Josip na obilježavanje godišnjice stradanja svojih prijatelja dolazi u Borovo kao sudionik Memorijalnog biciklističkog maratona. Ima on nakupljenih godina, i bolna koljena, i taj bicikl koji ima daleko je od dobrog i sportskog kakav traže maratonski pothvati – ali usprkos svemu krenuo je s rta Oštro prema llokutu. Zašto? "Da im svojom prisutnosti, kao sudionik događaja u Borovu Selu, dam podršku, ali i da im pokažem zahvalnost, pogotovo mladima, što želete da se takoj događaj i hrvatski stradalnici Domovinskog rata ne zaborave." Josipove su tako bile spuštajuće i ravne dionice staze, podržavanje i motiviranje drugih sudionika, fotografiranje i snimanje.

I dok je tako pružao podršku mladima, oni su je davali njemu. A pobjednici su, na kraju, svi. "Podršku i motivaciju imao sam cijelim putem. Konstantno su me poticali i podrili tako da sam izvlačio zadnje atome snage da izdržim što više i da određene dionice izvezem do kraja. To mi je puno značilo, posebno kod dionica na ulasku u Metković i Vukovar. Iako sam bio na izmaku snaga, njihov poticaj, ali i spoznaja zašto sam došao, dali su mi snagu da izdržim. Marko, Petre, Lara, Lea – i ovim putem vas pozdravljam i zahvaljujem na podršci. Poseban pozdrav ide mojoj imenjakinja Josipi – hvala ti za podršku, za vedrinu, za vezanciju, za pregršt fotki."

On, stari branitelj, i oni – tinejdžeri rođeni puno poslije rata – jedni druge bodre i pomažu u pomicanju granica a sve zbog zajedničkog im cilja: da se ne zaboravi. Pitam Josipa jesu li ga mladi ispitivali o iskustvu Borova Sela i što im je rekao. Kaže kako im nije htio ni mogao ispričati sve, jer ipak su mučne situacije. Pogotovo ih je teško prepričavati djeci, no ponekad se pitanja ne mogu izbjegći i oni žele znati. Zanima ih svaki detalj – od opreme do oružja, kako smo ušli, kako izišli, gdje sam bio ranjen. Puno toga im ne mogu reći, ali neke stvari i istinu moram. Moram im reći da mi nismo išli rušiti, paliti, ubijati i protjerivati, moraju znati da mi nismo išli u rat zato što nam se prohtjelo, nego smo moralni ići braniti svoju domovinu.

Mladi su me često pitali je li o događaju u Borovu Selu snimljen film. To pitanje me rastuži. Rastuži me spoznaja da se vrlo malo zna o našim stradanjima, o Vukovaru, Borovu Selu, Nuštru, Kukuruznom putu, Dubrovniku, Petrinji i mnogim drugim mjestima. Na prste se mogu izbrojiti do sada snimljeni filmovi i materijali o Domovinskom ratu."

"U pripremi akcije u Borovu Selu nismo očekivali da će tu biti nekog borbenog sukoba, i oprema koju smo nosili bila je u skladu s time. Ja nisam nosio cijeli borbeni komplet. U zaduženju smo dobivali šok-bombe. To su nesmrtonosne, gumene bombe koje služe zastrašivanju i rastjerivanju prosvjednika. Niti smo bili spremni za oružani sukob, niti smo dolazili s namjerom oružanog sukobljavanja. Naša je zadaća isključivo bilo oslobađanje naših kolega. A oni su bili spremni, pripremljeni i naoružani do zuba."

DOMOVINSKI RAT

DAN KAD JE ZAGREB POKAZAO DUH OTPORA I PRKOSA

Početak svibnja pamti se po tome što je tad provedena briljantna vojno-redarstvena operacija Bljesak. Međutim, ne smije se zaboraviti da je stanovnicima našeg glavnog grada ostao u sjećanju i kao vrijeme kad je Zagreb poslužio kao cilj za osvetnički napad. Pobunjeni Srbi na čelu s ratnim

TEKST I FOTO
Tomislav Vidaković

zločincem Milanom Martićem u očajničkom su potezu pokušali uzdrmati stanovnike Zagreba, ali i ostatak Hrvatske. U tome nisu uspjeli i postigli su upravo suprotno: dodatno su ujedinili i osnažili cijelokupan hrvatski narod. Valja istaknuti kako je međunarodni sud u Den Haagu, zbog zapovijedi da se napadne Zagreb, pravomoćno osudio Milana Martića na 35 godina zatvora.

Prostorije Memorijalnog centra raketiranja Zagreba bile su 2. svibnja mjesto na kojem je prigodno obilježeno 28 godina od raketiranja glavnog grada. Obljetnica je obilježena predstavljanjem fotografija koje je 2. svibnja 1995. snimio fotograf Ministarstva obrane Goran Pavelić Pipo

Tog 2. i 3. svibnja 1995. godine pobuđeni Srbi napali su raketnim sustavom Orkan središte Zagreba kao odmazdu za operaciju Bljesak, kojom je oslobođena zapadna Slavonija. Rakete s kasetnim streljivom, tzv. zvončićima, pogodile su isključivo civilne ciljeve poput dječje bolnice u Klaićevoj ulici, Hrvatskog narodnog kazališta, Akademije dramske umjetnosti, Doma za starije osobe Centar, srednje škole u Križanićevoj ulici... U tom je zvijerskom i osvetsničkom napadu sedam ljudi izgubilo život, a 205 je ranjeno.

Osobito su opasni bili neeksplodirani zvončići. Oko 500 ih je razasuto po užem središtu Zagreba i pirotehničke službe raštrkale su se po gradu kako bi ih što prije uklonile. Pirotehničar MUP-a Ivan Brodar pokušao je u dječjoj bolnici u Klaićevoj deaktivirati jedan zvončić, međutim, nije uspio. Poginuo

je na mjestu prilikom njegove eksplozije. "Osjećaj uzbudjenja i ponosa koji je tih dana preplavljivao ljude zbog uspjeha naših Oružanih snaga bio je presječen ovim napadom", objasnio je Goran Pavelić, koji je tog dana spletom okolnosti bio jedini službeni fotograf Ministarstva obrane koji je ostao u Zagrebu, prije svega zato što su svi njegovi kolege na dan napada bili na terenu kao pridruženi fotografi Hrvatske vojske. "Prva detonacija koju sam čuo bio je trenutak kad je pogodeno križanje Draškovićeve i Stare Vlaške, kod Schlosserovih stuba", objašnjava nam Goran okolnosti u kojima se zatekao tog dana. Nastavlja kako mu je tad radno mjesto bilo smješteno u Zvonimirovoj ulici i da mu je prvi instinkt bio zgrabiti fotoaparat i krenuti prema mjestu gdje je pretpostavljao da se dogodila eksplozija. Ovaj rođeni Zagrepčanin, koji je na Filozofskom fakultetu u Zagrebu diplomirao anglistiku i fonetiku te magistrirao lingvistiku, odrastao je uz roditelje fotografike tako da ne čudi činjenica kako je fotografija nešto što je oduvijek prisutno u njegovu životu. Tijekom Domovinskog rata radio je kao službeni fotograf u Ministarstvu obrane, a 2012. umirovljen je u činu pukovnika Hrvatske vojske. Fotografskim aparatom zabilježio je sve posljedice svibanjskog napada na samo središte Zagreba, a neke od tih fotografija predstavljene su u Memorijalnom centru.

"Dok se sve to događalo i dok sam trčao s jednog mjesta na drugo i pokušavao pokriti sva zbivanja, u principu i ne stigneš razmišljati racionalno o tome što se upravo dogodilo", prisjeća se jedan od ljudi bez čijeg fotoaparata mnogi sudionici legendarne Zvečke nikad ne bi bili ovjekovježeni. Nastavlja kako je u tom trenutku čovjek više usredotočen na samo mjesto, jer fotoaparat to od njega traži: "Nema vremena za duboke emocije, nego jednostavno sve registriraš i pospremaš u sebe jer ti je jedino važno zabilježiti što se dogodilo."

"Bilo je sasvim jasno onih dana netom nakon napada, promatrajući ljude i osjećajući bilo grada i njegovu atmosferu", objašnjava Pipo, "da su Zagrepčani neslomljivi i kako je taj napad samo dodatno ojačao duh stanovnika glavnog grada Hrvatske. Osjećao se optimizam i moglo se osjetiti kako se bliži kraj rata i kako će uskoro čitava Hrvatska biti slobodna."

"Taj duh otpora i prkosa koji je tad bio među svim stanovnicima hrvatskog glavnog grada uvijek me podsjećao na stanovnike Londona", ističe Goran i dodaje kako je u vrijeme Drugog svjetskog rata kod njih isto tako prevladao duh otpora i prkosa koji ih je u konačnici odveo do pobjede. "Toliko dugo dok vi znate da ste napadnuti i da je pravda na vašoj strani onda možete biti sigurni i da će pobjeda biti vaša", rekao je Goran Pavelić na samom kraju predstavljanja fotografija koje je snimio tog kobnog dana. Ne smije se zaboraviti kako je 3. svibnja, također u osvetsničkom napadu, topnički granatiran Sisak, dok su Karlovac i Jastrebarsko napadnuti raketnim sustavima.

TRENUTAK SJEĆANJA

Pripadnici Središta gardijskog za specijalističku obuku dočasnika "Pukovnik Damir Tomljanović-Gavran" podignuli su ispod Tulovih greda na Velebitu spomen-ploču kao trajni podsjetnik na ovog istinskog hrvatskog junaka

ZAPOVJEDNIK IZNIMNOG AUTORITETA

Senad Župan rođen je u Obrovcu, a odrastao u Zatonu Obrovačkom. U obranu domovine uključio se 1991. godine. U srpnju 1992. postaje pripadnik bojne Kralj Tomislav, a zatim 84. gardijske bojne Termiti. Obuku u Središtu gardijskom za specijalističku obuku dočasnika "Pukovnik Damir Tomljanović-Gavran" u Šepurinama kod Zadra završio je 1994., a commando obuku 1995. godine. Prvog dana operacije Oluja, 4. kolovoza 1995., poginuo je na Velebitu, s nepune 23 godine

U tijeku priprema za Oluju iskusni borac Senad Župan pozvan je na pripreme u matičnu postrojbu Termiti. Bio je zapovjednik velikog autoriteta i odlične psihofizičke spremnosti, pa ga je zato zapovjednik satnije odabrao da s određenom skupinom organizira i izvidi pravac borbenog djelovanja u svrhu uništenja neprijatelja na Velebitu.

Na zadatku je krenuo 3./4. kolovoza 1995., prethodno okupivši osam pripadnika postrojbe. Bili su to: Mate, Dude, Dalibor, Silvano, Votka, Ražov, Čagalj i Ivica. Po saznanju da prednji kraj neprijatelja nije probijen te da su dijelovi 2. pješačke satnije u mogućoj

PRIPREMO
Željko Stipanović

FOTO
Filip Klen

pogibelji, nakon što je Mate locirao neprijatelja na tri velebitske kote, Senad donosi odluku o uništenju neprijatelja prodirući preko lijevog boka, ulazeći u neprijateljsku dubinu i zadajući mu presudan udarac po lijevom boku i leđima. Privlačenje do neprijateljskih utvrda bilo je mukotrpno, po nepristupačnom terenu, a kretanje otežano teškom borbenom opremom. U sedam sati ušli su u direktni sukob s neprijateljem na velebitskoj koti koja je bila dobro utvrđena u stijenama. U bliskoj borbi likvidiravši skupinu neprijatelja, Senad izlazi prvi na vrh kote i prihvata blisku borbu s neprijateljem pri čemu je pogoden i na mjestu umire. Satnik Senad Župan primjer je istaknutog domoljuba i prekaljenog borca za slobodu hrvatskog čovjeka. Suborci ga pamte po ljudskim i profesionalnim kvalitetama koje su bile uzor cijeloj postrojbi.

U njegovu čast obrovačka riva nazvana je Obala hrvatskog časnika Senada Župana.

Apostolska putovanja vrhovnog poglavnika
Katoličke crkve operativno su povezana s
talijanskim zračnim snagama

FILATELIIJA

Tri apeninska poštanska operatera (Vatikan, Malteški red i Italija) obilježila su u drugoj polovini ožujka zajedničkim izdanjem 100. obljetnicu talijanskog zrakoplovstva. Ona se veže uz 28. ožujka 1923., kad je ustrojeno Kraljevsko ratno zrakoplovstvo

MARKE – RATNO ZRAKOPLOVSTVO U HUMANITARNOJ MISIJI

TEKST Ivo Aščić

Talijanski zrakoplovi pod okriljem Suverenog malteškog reda sudjeluju u humanitarnim misijama

Prigodni blok koji su predstavili načelnik Stožera talijanskog zrakoplovstva general Luca Goretti i ministar gospodarstva Adolfo Urso reprodukcija je slike nastale neposredno nakon Drugog svjetskog rata. Prikazuje zrakoplove talijanskog zrakoplovstva, odnosno buduće zrakoplove Suverenog malteškog viteškog reda hospitalaca sv. Ivana Jeruzalem-skoga; baziliku sv. Petra u Vatikanu; te Rim, glavni grad Italije. Zrakoplovi označene SIAL MARCHETTI S.82 (poznatiji kao "marsupial") na temelju Pariškog mirovnog ugovora od 10. veljače 1947. o smanjenju naoružanja Republi-

ke Italije, registrirani su pod oznakama Suverenog malteškog reda. Spomenutim ugovorom utvrđeno je da

Suvereni malteški viteški red hospitalaca sv. Ivana Jeruzalem-skoga, međunarodno priznat subjekt i crkveni red, stoljećima je mijenjao sjedište zbog ratnih prilika u različitim zemljama. Od 1834. sjedište mu je u Rimu

Vatikan je najmanja država na svijetu. Unatoč tomu, ima sve atribute države, poput oružanih snaga ili Papinske švicarske garde

Malteški red uvijek pomaže najpotrebitijima, bez obzira na vjeru i naciju. Pružio je, uz ostalo, humanitarnu pomoć žrtvama katastrofalnog potresa koji je u veljači pogodio Tursku i Siriju

se velik dio talijanskog vojnog zrakoplovstva mora uništiti. Četrdesetak zrakoplova uspjelo je izbjegći svoju sudbinu "prelaskom" iz Italije u Malteški red. Jedini uvjet bilo je korištenje u dobrovorne svrhe. Bili su angažirani u brojnim hitnim intervencijama, npr. nakon potresa u Agadiru (Maroko) 1960., poplava u Italiji, gladi u Africi, te prijevozu bolesnika u marijanska svetišta kao što su Lurd i Loreto. Zanimljivo je kako su spomenuti zrakoplovi vraćeni talijanskim zračnim snagama nakon što se Italija 1949. pridružila NATO-u, ali zadržali su oznake Malteškog reda sve do umirovljenja 1960. godine. Jedini primjerak od cijele flote danas se čuva u Muzeju zračnih snaga u Vigni di Valle, sjeverno od Rima. Operativnu suradnju između talijanskih zračnih snaga i Suverenog malteškog reda nastavili su zrakoplovi Hercules C-130 i Boeing 707.

www.hrvatski-vojnik.hr

facebook

twitter

YouTube

LinkedIn

Prijmite nas i na društvenim mrežama

Sve što vas zanima pišite nas:
hvojnik@morn.hr

Snimio Filip KLEN

